

კაჟა ეტჳისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკვარსალი“
თბილისი 2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

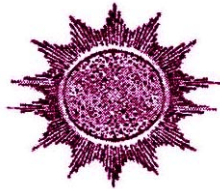
2020

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

ტომი 84

2020

მთ. რედაქტორი

ბელა ბასვიანი

მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალდეა-საქართველო“-ს აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2020

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2020

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაინის №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-891-5 (84 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილორ ტიუტჩევის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – „იმჟნ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცენიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაქტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლობელისა და „დიოკურია 2005“-ის, მწვინდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვინდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს მწერალთა მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცენიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეულების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეგი. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბულია დასაბეჭდალ ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეთვე, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

პოეტის ასტრომული „კოსმიური პოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუსეთში აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შებადარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ ახანჯარებს წუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა პოეტის ზღაპრული კოსმიური „უსაღმუნებოს“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვაჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე პოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არსის ჭალაში მგბარი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, კელაზგმა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელწვივის, აიეტის ხელით დარგული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტოტეზე, პოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლხური უსაღმუნებოს“ იბაგმიუვლომელი ასტრომული დაკიდა და ბაანოცხლა, მიძინებული, დავიწყების ნაცარმომილი, არა მარტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათტომეულზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ლეგენდებითა და საოცრებებით დახუნდაული ისტორია, რაც კომერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითვია.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქრაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი პოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუძენია დღამიწაზე...

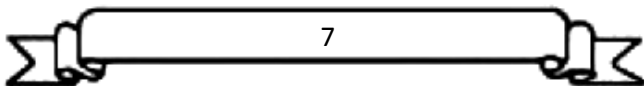
კოსმოსში კი...

დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგულეშავი მისწოლია... მათ იცინან იმ იწყება დღამიწვის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

პოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი, ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

„ბულცივად ვხევიდი ყოველ ძეგას, ყოველ კაბეგას.“

ა. პუშკინი

წინასიტყვაობის მამიერ

(გაგრძელება)

დედამიწიდან პოეტს საუბარი მოესმა და ვარსკვლავთა ოქროს კბილების ელვარება სხივებად მივიდა მასთან სიცილით, ხოლო ელვამ თვალი ჩუმად ჩაუკრა და ცამ სიხარულით გადაიხარხარა:

გიხაროდეთ! ჩვენთან

დიდებული სტუმარიაო.

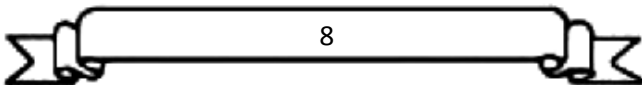
პოეტმა ოცნებაში დაინახა, რომ ცა გაიხსნა, მიწა ამალღდა, ღრუბლები უზნეო ბავშვით ატირდნენ, ხოლო თვითონ ასეთი მიღებით აღფრთოვანებული, როგორც ლეგენდიდან მოსული კოლხი იდგა ზღვისკარად და თქმულებებს აშრიალებდა:

„...როგორც ღვთის შექმნილ ქვეყნაში ნახვად –

ერთი დღით მოსული,

როგორც ღვთისადმი შეწირული

პირველი მსხვერპლი“...

პოეტმა როცა საოცრება დაინახა, გაოცებულმა იკითხა – რა არის და რა ხდებაო!

– ჰო, ეს დიდი მეცნიერებაც არის და სიმშვენიერეცო, ამერიკის ქალაქ პორტლენდის მეცნიერებისა და ტექნიკის მუზეუმში არის გულის მოდელი, რომელიც ერთადერთია მსოფლიოში. მსურველებს შეუძლია დათვალიერებისას შევიდნენ და სისხლძარღვების საშუალებით გაიარონ ის გზა, რომელსაც სისხლი გადის ადამიანის სხეულში.

„მართლაც რომ საინტერესოა... თქვა პოეტმა. იცით, თქვენ, მიმართა მან ვარსკვლავეთს – ჩემი პოეზიით უნდა გავიარო ქართველი ერის გულში, და თუ შევძლებ თუნდაც ერთი სიმის შერხევას, ჩემი ცხოვრების მიზანს მიღწეულად ჩავთვლი.

– ეს დიდებული აზრია – იყო პასუხი.

ნახეთ, თქვენი წამოსვლის გამო,

„ტყეები ქარში პირს იკაწრავენ,

ფოთლები ცრემლებად სცვივათ“.

ოცნებაში მყოფი პოეტი დიდებული გასცქეროდა შემოდგომის ფოთოლცვენას.

– ნუ გგონიათ პოეტო, საოცარი რამ ხდე-

ბოდეს, უბრალოდ ფოთოლი ფერს იცვლის და იწყებს ცვენას, ამას ხელს უწყობს შემოდგომაზე ტემპერატურის დაცემა, რის გამო მცენარის წყლით მომარაგება სუსტდება და აორთქლებაც მცირდება. ფოთლები ამ დროს მობერებულია, გაისმა ხმა.

– განა ფოთლებს უნდათ სიბერე? – ჩაილაპარაკა პოეტმა და მზერა დედამიწისკენ გადაიტანა.

– რასაკვირველია არა, მაგრამ მათი უჯრედების გარსზე, ასევე პლასტიდებში გროვდება მინერალური მარილები და იწყება ფოთოლცვენა. ჩამოცვენით ფოთლებთან ერთად მცენარეს სცილდება მანე ნივთიერებები, რომლებიც ზაფხულის განმავლობაში მცენარის ფოთლებში გროვდება, ახსნა იდუმალმა ხმამ.

– დმერთო, რა დასანანია, განა ფოთლებს უნდათ სიკვდილი? მას უმაღლ მოაგონდა თავისი მშობლები.

„დედა, ტკივილს მიშუშებენ მოგონებები“.

სამშობლოზე უზომოდ შეყვარებულ პოეტს ენატრება:

„ზაფხლის ბაღში,

კოლხურ სადამოს –
იგალობენ, როცა შაშვები.
როცა ფაცხებში იმედივით
შუქი იალებს,
მაშინ ვარსკვლავებს უნდა აშვება
და ისმის ციდან უმძიმესი
ჯაჭვის ზრიალი.“

შაშვების გალობა ეს მისი სურვილია და ლამაზი აღქმა, მაგრამ მონადირის მიერ მოკლული შაშვის დანახვამ შეადრწუნა, რატომ მოჰკლა მონადირემ შაშვი? ქვეყნად რატომ ესვრიან უდანაშაულოს? სიცოცხლე ხომ ერთია! ვის აქვს მისი წართმევის უფლება? რატომ უნდა იყვნენ ადამიანები სისხლის მოყვარულნი? – წარსულიდან ხომ თვალგებდათხრილი ნიჟარების უამრავი სევდიანი არია გაგვიგონია... ნუთუ არ გვეყო?!

„სიცოცხლის ბაღში მიმწუხრამდე
მზე ეგალობა
და სიმღერებით სავსე სული
როცა დაცალა,
სურომორეულ წიფელაზე ჩამოიძინა,
მაგრამ უეცრად ესმა ძილში თოფის ძახილი,

შეერთა...

თვალეზი ერთი წამით კვლავ გაახილა,
რათა იმწამსვე დაეხუჭა სამარადისოდ.

„შაშვის სიკვდილი“.

ეჰ, თავო ჩემო, თქვა პოეტმა, მიძიეა ამ შაშვის სურათის ხილვა, საერთოდ ადაიანის სხელი, სივრცეში, დაახლოებით 1000-მდე ცხოვრების მდგრადობას იტერს. რა მდომარეობაშია ჩემი სახის გამომეტყველება შაშვის თვალის სამუდამოდ დახუჭვის შემდეგ, ალბათ აშკარად ჩანს, თანდათან ჩამოვდივარ ციდან და ერთი ემოციური მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლა მიწევს. ეს კი; ფსიქოლოგიური პროცესების სიჩქარე, რიტმი, ტემპერამენტი, მიუწვდომელების ნახვა, მიწის, ზღვის, ოკეანის, მთის გადაღმა, ასევე ვარსკვლავეთში და მთელ სამყაროში მოგზაურობაა, მაგრამ ცის სიმყუდროვეს ქუხილი არღვევს და ვარდისფერ ძაფით ეღვა ბნელს ლამპარს. ვხედავ, რომ ნაპირს მოასკდა სირბილით დაღლილი ზვირთი და ღამის მომწვანო სიბნელე კი არა, წარმოიდგინეთ, ვიდაც გოგონა ყოფილა, რომლის ხმამ ოცნებიდან გამომიყვანა და ვარსკვლავეთიდან მიწაზე დავეშვი.

ოდნავ ცრიდა, სასიამოვნოდ მიგრილებდა სახეს, მაგრამ მაინც შეეძელი ლამაზი ია-იების ხილვა. ყოველ მათგანს მოვეფერე, მოვეაღერსე, მაგრამ ბინდი ჩამოწვა და სიბნელემ ია-იები და-მიფარა.

– მე ვეჭვიანობ – თუმცა ოცნებით, ცაში უფრო მეტად დაეხეტება, მითხრა და გადაიკისკისა გოგონამ;

„მაღლა უფალმა –
ერთმა მან იცის,
ღვთაებრივ სიყვარულს –
ვინც ღამე უთია,
ვინც ტრფობის მდინარეს მიჰყვება
ტივივით.
რომ ქალი –
კაცისთვის ლამაზი წუთია,
ქალისთვის კაცი კი –
მარადი ტკივილი“...

რომ ქალი კაცისთვის ლამაზი წუთია, მაგრამ ამას ჭირდება ლამაზად აღქმა, გაიმეორა რამდენიმეჯერ პოეტმა, რამ ააღელვა ახალგაზრდა პოეტის გული? სიყვარულმა?.. თუ იმ გოგონამ, რომელმაც ვარსკვლავეთიდან დააბრუნა?

ჩვენი ვიციტ, რომ მეცნიერებმა დაამტკიცეს ადამიანების ცხოვრების გზა მთლიანად დამოკიდებულია ვარსკვლავებზე პროფესორ ჰერსი სვიმურის აზრით, თითოეული პლანეტა ავრცელებს გრავიტაციულ ტალღებს, რომელიც „კოსმიუთუ იმ გოგონამ, რომელმაც ვარსკვლავეთიდან დააბრუნა? ჩვენი ვიციტ, რომ მეცნიერებმა დაამტკიცეს ადამიანების ცხოვრების გზა მთლიანად დამოკიდებულია ვარსკვლავებზე პროფესორ ჰერსი სვიმურის აზრით, თითოეული პლანეტა ავრცელებს გრავიტაციულ ტალღებს, რომელიც „კოსმიურ მუსიკას“ ქმნის. ეს „კოსმიური მუსიკა“ კი არა, ახალგაზრდა პოეტისთვის აღქმა, აღმაფრენა და სიყვარულია – იყო თქმული ვარსკვლავეთიდან.

– თუ მეცნიერად მოვუდგებით, განაგრძო გრიგალმა, ბრიტანელი მეცნიერებიც ამტკიცებენ, რომ აუხლოესი 20 წლია მანძილზე შესაძლებელი გახდება მკვდარი ადამიანის ტვინიდან ინფორმაციის წაკითხვა, თუ მოხერხდება ტვინის ინფორმაციის წაკითხვა, თუ მოხერხდება ტვინის შენახვა, შესაძლებელი იქნება იმ ინფორმაციის მიღება, რომელიც სიკვდილამდე ტვინში დაგროვდა.

ამ აღმოჩენის პრაქტიკაში დანერგვა მოიტანს ხელოვნური არსების შექმნას, რომლებიც შეძლებენ დამოუკიდებლად სიცოცხლეს და გარავლებას. როგორც ხედავთ სიყვარული მუდმივად იცოცხლებს მთელს სამყაროში.

– ოო, კარგია, კარგი. ამიტომ შევიყვარე მე სამყარო და პოეტი,

როგორც დედა და ერი ქართველი, – თქვა გოგონამ და გადაიკისკისა. სიყვარულზე ყველაფერი მოქმედებს – ახშიანდა ბუღბუღი, აშრი-აღდნენ ფოთლები, აღელდა ზღვა, მზემ უხვად გადმოღვარა სითბო.

– კერძოდ რა? – შეეკითხნენ ერთხმად.

– გოგონამ უშიშრად დაიწყო – მეცნიერებმა დაადგინეს, რომ ავტომობილის ხმაური ზოგიერთ მგალობელ ფრინველში სქესობრივი ლტოლვის ბლოკირებას იწვევს.

ვაჰ, ვაჰ, ეს რა გვესმის, – შეიცხადეს ფრინველებმა.

– წივწივები და ნიბლიები საერთოდ ვერ მრავლდებიან, ტრანსპორტის ხმაური ჩიტების გალობას ხელს უშლის და ამით მათ აკუსტი-

კურ ურთიერთობას არღვევს. ეს კი საქორწინო რიტუალის მნიშვნელოვანი ნაწილია.

გოგონას ნათქვამმა ფრინველები დააღონა, სამაგიეროდ, ახალგაზრდა პოეტს ძალიან გაუხარდა და მოეწონა გოგონას აზრიანი საუბარი. მიუხედავად მის სახეზე გამოხატული სევდისა, სიმკაცრისა მან გაიღიმა და გოგონას მიმართა;

„შენი თვალიდან ამოდიან

სიყვარულის განთიადები,

რომლებმაც ჩემსკენ გამოარღვიეს –

ღამის სიბნელე და სიშორის ფერმკრთალი

სივრცე.

მდინარეები – ჩვენი ძარღვია

და ბობოქარი ზღვა –

გულად გვიცემს.“

– ზღვა გულად გვიცემს? – შეეხმიანა გოგონა.

– ო, ჩემო სიცოცხლე, შენი ხმა რომ მესმის...

„შეშინებული ფართქალებს გული,

თითქოს მთელი დღე

სიკვდილმისჯილს

გზაზე ერბინოს“ –

– მაგრამ შენს გამოჩენას, ჩენს გაცნობას ველოდები – უთხრა აღფრთოვანებით იმ პოეტმა, რომელიც გამჭოლავი მხერით მიწისეულ სიღმეს გაჰყურებდა ისე, რომ არც ერთ გარე ზემოქმედებაზე დადებითად ძარღვი არ შეტოკებია, მაგრამ გოგონას თბილმა და ტკბილმა ხმამ, შეუცვალა განწყობა უკეთესობისკენ. იგი მოღბა, სევდიანი გულის ყველა ძარღვი აახშიანა და თავისდაუნებურად ამოაყოლა სულს – „უნდა დავნებდეთ ჟამთა დინებას“...

თუ ამ ჟამთა ვითარებას სიყვარულის ნაპერწკალი ახლავს – ჩაილაპარაკა თავისთვის.

მადლი უფალს, თქვა პოეტმა –

„მსუბუქი როგორც პეპლის ფარფატი...

არსად არავინ...

მხოლოდ მე ვიცი.

მოვა და... უცებ სიყვარულის დამადგამს გვირგვინს

და... ყველასგან შეუმჩნეველი –

მე მიყვარს იგი.“

უმანკო გოგონა, თუმცა ჯერჯერობით ყველასგან შეუმჩნეველია, მაგრამ მან

„მე მაპატიოს და ნუ
შემრისხავს,
თუ მის დიდ აჩრდილს –
შორიასლო ავედევნები.“

– გიყვარდეს ყოველივე ღვთის მიერ შექმნილი. მთელი სამყარო და ყოველი ქვიშის მარცვალი, მაშინ იქნები ბედნიერი შენს სიყვარულთან, მოესმა პოეტს ზეციდან.

– ნიშნად თანხმობისა პოეტმა ჩუმად დახარა თავი, სანთელი აანთო და პირჯვარი გადაიწერა.

– იცოდეთ! განაგრძეს საუბარი ვარსკვლავებიდან – ვისაც ცოცხალი ღმერთის ხილვა სურს, ცის კამარაზე კი არა ადამიანურ სიყვარულში უნდა ეძიოს. ადამიანი, ადამიანის წინასე, თითოეულ ადამიანზე და ყველაფერზე აგებს პასუხს. თანაგრძნობა ადამიანის არსებობის უმაღლესი ფორმაა. ადამიანში მთავარი ისაა, რაც მას მართავს – ხასიათი, გულკეთილი გრძნობები, მოწინავე იდეები და მებრძოლი სული და ა. შ.

ადამიანს უნდა აშინებდეს ერთი რამ – საკუთარი ტანჯვის ღირსი რომ არ გახდეს.

ადამიანს უნდა უყვარდეს ყოველი ფოთოლი, ღვთიური შუქის ყოველი სხივი, გიყვარდეს ცხოველები, მცენარეები, გიყვარდეს შენს გარშემო ყველაფერი, მაშინ არსებობის ღვთიურ საიდუმლოს აღიქვამ და როცა მას აღიქვამ, დღითიდღე უკეთ შეიცნობ და ბოლოს სამყაროს შეყვარებას შეძლებ. ნურასოდეს ნუ წახვალთ ღვთის ნების წინააღმდეგ, ეს კი პირად ბედნიერებაში ხელს შეგიწყობს.

– ერიჰა, ნათქვამი ყველაფერი კარგია, ღმერთი ხალხის საფიცარია, მაგრამ...

„გადავიწყებას წუხს ეკლესია –
და ისევ უხმოდ რეკენ

ზარები,

მლოცველთა ცეცხლი ჩამქრალა და
ყრია ნაცარი,

არც კვირის წირვა,

არც მსახური,

აღარც მნათე, და

მხოლოდ ჭინკების ისმის ტკარცალი –
მიტოვებული ეკლესიის ცივ გუმბათიდან“.

– სავალალო ფაქტია, გაისმა ხმა იღუმადი, მაგრამ თავისუფლების მოპოვება სისტემურ რე-

ჟიმში ადვილი არ იყო. თავისუფლება კაცივით იბადება და მის მოვლინებასაც ახლავს ხოლმე გაუსაძლისი სამშობიარო ტკივილები.

1989 წლის 9 აპრილს ძლიერი ტკივილით დაიწყო საქართველოში თავისუფლების მოვლინება... ცხრა აპრილის მარტვილები ამ ახლად მოსავლენი ყრმის – თავისუფლების მახარობლები არიან, მისთვის სისხლდანთხეულები, სწორედ მათ გაიდეს თავისუფლებისთვის ყველაზე დიდი გასაღები – სიცოცხლე...

– ვაი, რომ დაიღვარა სისხლი... დაიგვრგვინა გრიგალმა, დაიძრა მთები უკმაყოფილების გამოსახატავად, აზრვითდნენ ზღვის ტალღები გასროლილი ტყვიის მისაღებად, აშრიალდნენ ტყეში ფოთლები, ახმიანდა ბუღბუღი და სასახლის წინ დაცემულთათვის იწყო „უკვდავი სულის“ გალობა:

„არ ვტოვებდი მცხეთას, თბილისს,
თუმც მემოსა

შავი ღამე,

ქართლში მაინც მედგა ტახტი,
ეხლა მოველ?

რასა ბრძანებ!

მე ვახტანგს და

დავითს ვახლდი.“

პოეტი, როგორც საღად მოაზროვნე, ფლობს შინაგან ლოგიკას – ერის სიდუხშირისას. ყოველი მისი ლექსი სიღრმისეულია, ბადესავით გარს ახვევია ინტელექტი და მოვალეობის გრძნობა სამშობლოზე ზრუნვისა, მისი ერუდიცია, ფანტაზია, განუმეორებელი მეტაფორა, ორიგინალობა, მზის სხივივით ათბობს მკითხველს. იგი ლექსს გაზაფხულის ყლორტივით აცისკროვნებს, მკითხველს იზიდავს. სამშობლოსა და ერის სიყვარულით აფრენას ლამობს გედვიით – მოისმა კვლავ ხმა იდუმადი.

ამის გაგონებაზე ტალღები აზვირთდა და მოასკდა ნაპირს:

„პონტოს ოხვრა და ფაზისის კვნესაა,

მტკვრის „ბუტბუტი“

და „ღრიალი თერგის“

ვეძებ და შენს ლექსებში

ვპოვე.

საქართველო ძეგლად გიდგამს ეგრისს –
მომავალი საუკუნის პოეტს“.

– მშვენიერია, მაგრამ რა ვქნა, მე გუფს მი-

კოდავს პოეტის მიერ ნასროლი სიყვარულის
ისარი... – მოისმა ხმა იმ ცქრიალა გოგონასი,
რომელმაც როიალზე კლავიშები ისე ააუღერა,
რომ უსამანო სივცეშიც ყველა სულგანაბული
უსმენდა, მაგრამ საოცარმა ლამაზმა ხმამ და
სიტყვებმა ჰანგი გაწყვიტა –

„მინდა ისეთი ხოტბა შეგასხა,
ბესიკ გაბაშვილს

რომ აქვს ანაზე...

რა მამყოფებდა ქვეყნად მე მშვიდად,
აღბათ სიკვდილზე ფიქრი შემშლიდა –
შენ რომ არ იყო ამქვეყანაზე“.

მე კი პოეტო, შენი ტრფობის უღელში ვარ
შებმული –

„ჩვენ ვართ მდინარის ორი ნაპირი
და სიყვარული გავდოთ ხიდებად“...

– ახალგაზრდებო, ამ ხიდზე ლამაზად გავ-
ლას გისურვებთ – გადმოსძახეს თეთრმა ღრუბ-
ლებმა და ვარსკვლავებიც უფრო გაბრწყინდნენ.

„მე მქონდა რწმენა –

ციხე ვიყავ
აუღებელი“...

მაგრამ სიხარულის ცრემლი და სიყვარუ-

ლის წვიმა წურწურით ჩამომდის, ჩემს ცრემლებსა ჰგავს ხობის წყალი, რომელიც ჩემსკენ მოჰქრის საშველად და ვერ იკავებს დამბა. ნეტავ ასე ჩქარა რატომ მიცემს გული?!

– „მისი ხმაა, იგი მოდის ალბათ, სადღაც ახლოს მესმის თქარა-თქური“. პოეტი ზღვასავით აღელვებულია, ალბათ კვლავ სიყვარულის ცეცხლი მოსდებია.

მისი ფიქრების თეთრ ღრუბლებში მოჩანს იმედი, ვით ოქროს ვერძი, რომელსაც ჩუმად ელტვის...

– რატომ ჩუმად? განა სიყვარული დასაგმობია? თქვა გოგონამ ამაყად და გულიანად გადაიკისკისა.

– გოგონა, როგორც ჩანს, მე და შენ სულ სხვა ცეცხლი გვწვავს, მაგრამ რაც მთავარია, ორივეს თავზე დაგუნათის საქართველო, რომელსაც ფესვები მაგრად აქვს გადგმული ჩვენს სულში და დგას შეუდრეკელი, პიტალო კლდედ. ასე მგონია ჯერ მთლად ბავშვი ხარ და მსურს იბრწყინო სულ ვარსკვლავად – უთხრა პოეტმა აღფრთოვანებით.

– კომეტად არ გინდა? – ღიმილნარევი ხმით შეეკითხა გოგონა.

– თუ კომეტაში ერთად ჩავსხდებით და გეზს კოსმოსისაკენ ავიღებთ დიდებული იქნება – შეეხმიანა სიყვარულით პოეტი.

მერცხალა გოგონა, ჯერ ტკბილი ხმით დიდხანს ეჭიკჭიკა პოეტს, ხოლო შემდეგ ლექსით დააგვირგვინა:

„ელტი ზეცის ლაშვარდებს, –
თითქოს ირიჟრაუო,
გვყავდა დიდი ვაჟა ჩვენ,
და... ახლა შენ ვაჟაობ!
სულ იბრწყინე ვარსკვლავად,
განა მცირე კომეტად,
უსაყვარლეს რაინდად,
უპირველეს პოეტად.“

ტატა ღიოსკურელი

*ნაწყვეტი წიგნიდან – აღქმა ანუ
საოცრებათა სამყაროში*

გაგრძელება შემდეგ ტომში

ნემსი

ნაშიერია რკინის,
 არა აქვს ძირი
 და ფესვი
და შავზე, აჩენს თეთრ სინათლეს.
 პატარა ეშმაკია
 ნემსი,
მიდის და...
 ძაფის კუდს
 მიათრევს...

1954

თვალები

ელვისა და მეხის მტყორცნელს –
შეშურდება თვითონ
ზევსსაც,
შენ რომ მაცილს –
მახვილს სცემდე!

და...

თვალები შენი მადლის
ცრემლებს თესავს –
სიყვარულის ნაყოფი
რომ აღმოცენდეს!

2011

როგორც დიონისე

ქვევრში ბორგავს ოჯალეში,
ეძალები ღვინოს ისევ,
რომ კოლხურად
იღიდინო...

და შენც,
როგორც დიონისემ,
ძაღვიძს,
წყალსაც აქცევ ღვინოდ.

1973

დაღტონი

ათასფერში შენს ფერს ექებ
და ფერს –
ფერებს დაატოლებ,
თუმცა ფერებში არ გყავს ტოლი.
პოეზიის ცნობ
დაღტონებს,
თუმცა არა ხარ შენ
დაღტონი!*

2019

* დაღტონიზმი – მხედველობის ნაკლი, რომლის დროსაც ადამიანი ვერ არჩევს ფერებს. (ინგლისელი მეცნიერის დაღტონის სახელის მიხედვით).

სამყარო

(ვარიანტი)

რადგან დროა საყვარი,
მინდა ციდან ვარსკვლავი
ერთიანად აუყარო!
(დღეებს მიტომ ვაბრტყელებ!)
ხელისგულზე სამყარო
მიზის –
ჩიტის ბარტყივით.

1954

* * *

ვარსკვლავებით ცა ისეა
მოჭედილი,
გაპარულა...
და თვითონ
ცა არა ჩანს!
ღამე ბნელში ელვით კერავს მზის
საკაბეს,
დილით დღეს რომ
ჩააცვას.

1963

ერიღუ და უმა, ქიში

ათასწლეულების იქით,
სად პირველი „გონი“ იშვა,
(აღარ იყო ეს იოლი.)
შენდებოდა ქალაქები:
ერიღუ¹ და
უმა²,
ქიში³,
მემფისი⁴ და ბაბილონი⁵.

1962

1,2,3,4,5 – შუმერთა ქალაქები (ძვ. წ. აღ. XVIII-XVII სს.)

ხომლის მთა

საუკუნეც მიიღია,
ვით პოეტზე –
ბჭობენ ხოლმე,
შენზე, შურით მოვრალები!!!
რომ „კოლხური
ფსალმუნები“,
მთაა ხომლის,
საესე იდუმალებით.

1999

ხსოვნა

როცა წარგეტაცებს
მოყვასს მაცილი
და გაითხრება მისი სამარე!
სასაფლაომდე –
ყვაილებით ჩვენ
მივაცილებთ,
მერე დავტოვებთ მარტოდ-მარტოს
ხსოვნის ამარა
და...
ასე მიდის ჩვენი ცხოვრება!

2019

სასრულობის – უსასრულობა

დასავლეთიდან –

მზეს მიმავალს

აღმოსავლეთით,

ცა ვარსკვლავების ფიანდაზს

უფენს!

ძნელი ყოფილა მზის ძეობა

და ასულობა.

და...

შენში, როგორც,

ვით ჰელიოსში,

მეფობს და სუფევს –

სასრულობის –

უსასრულობა.

2019

უცხო სტუმარი

ათასწლეულთა გზა – ბილიკებით
მოსულს –

შორეული ურიდან.*

(თუ შენ გამჩენმა დაგანება.)

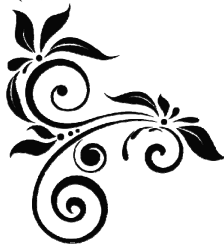
გინდა გაღწევა ჯოჯოხეთურ
ამ ხმაურიდან

და მარადიულ სიჩუმეში

დავანება.

2019

* ური – ქართველთა შორეული წინაპრების დედაქალაქი
(მეხუთე ათასწლეული.)

* * *

უკვდავების გზების პოვნას,
ადამის ძე მაინც
ცდილობს,
ასეთია წესი სოფლის.
რადგან ქვეყნად
უსიკვდილოდ,
კაპიკია ფასი ყოფნის.

2019

შვილო რეა-კიბელას

შენში სული ბობოქრობს

ფაზისის და

ნილოსის,

მიტომ ათასწლეულებს

მიჰკაფავ და

მიბელავ...

ვაუავ! –

ძევ ჰელიოსის¹,

შვილო! –

რეა-კიბელას²!

1961

¹ ჰელიოსი – მზის ღმერთი

² რეა-კიბელა – ღმერთთა და ადამიანთა ღვდა

შუბერები

ხუთიათასი წლის შემდგობა,
ყოველ დღე და
ყოველ ღამე,
ცისკენ ხელბაკურობილი
თხოვ „შუმერთა –
საიდუმლოს“,
იმათ ქურუმებს
და ღამებს.

1979

ის მოები და ეს ზღუდე

მეტი მიდირს ყოფნაზე
ცის და უსასრულობის,
თვალის ერთი შევლება,
მაგრამ ისევ მაკაეებს
ის მოები და
ეს ზღუდე!

ნეტავ რა მეშველება
მე,
გონება შეზღუდულს.

2019

ქვეყნად ერთია უფალი

რადგან ყოველთა სულდგმულთა,
ის არის
ჭირისუფალი,
მიტომ სიკვიდლს და სიცოცხლეს,
სულ მისხალ-მისხალ
არიგებს...
ქვეყნად ერთია უფალი,
სხვა არჰყავს
არსთა გამრიგე.

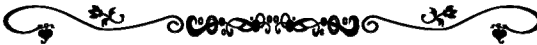
1970

* * *

მთვარე მიმწვარ ღამის ქვაბში,
შავი ღრუბლები
ისევ იმღვრება...
და უხილავმა ელვის სილა
გააწნა ზეცას,
ისე,
ვით ურჯულოს მხარგრძელმა,
მეხმა კი ჩუმაღ წამოიწყო
სიმღერა,
მაგრამ ვეღარც გააგრძელა.

1962

ქურუმი და მსახური

ახლა უამი დამდგარა
ულვოთ და
უსახური,
მაგრამ შენ რომ გეცხოვრა,
იმ ხანაში ბაბილონს,
იქნებოდი პირველი –
ქურუმიც და
მსახურიც.

1970

ნემეზიდა

ისე, ვითა მეხთამტეორცნელს,
ძალისხმევა მე ზევსური,
რომ მქონდა,
აღბათ, სურდა
ნემეზიდას,¹
და... სიმათლის ორღესული²
სიკვდილამდე –
მე მეზიდა.

2019

¹ ნემეზიდა (ბერძ.) – შურისძიების ქაღალმერთი.

² ორღესული – ორპირი, სატევარი.

სამეგრელოს მესუთე დალაშქვრა

ახლა სამეგრელოა –
ნახანძარ-ნაგისუსალი...
და კვლავ, ვითა იესოს
რწმენის ჯვარზე აცმევენ...
განა უცხო: არაბი,
მონგოლი ან
„კუსარი“,
„ჩვენი“ სისხლი და ხორცი –
„ქართველი – ვაჟკაცები“!

1993

სასჯელი

ისე, ვითა სიზიფე,
ჩვენც ღმერთებმა დაგვსაჯეს,
რადგან წუთისოფელი –
ბინდისფერი კი არა,
ერთიანად ბინდია...
ასჯერ ნათქვამს ისევე,
ვიმეორებ ათასჯერ:
არსაიდან მოსულნი,
ჩვენ,
არსაით მივდივართ!

1960

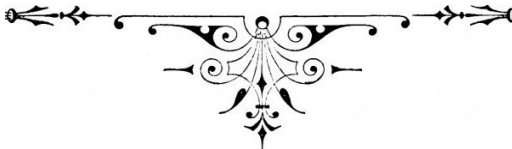
ური

ცად ყვოდნენ ვარსკვლავები,
ყოფნა იყო საამური –
(ანფასით და პროფილით)
და როს წარღვნამ¹
შთანთქა, ური,²
მასთან ერთად ჩაიძირა,
„გონი“ პირველყოფილი,
მთელი კაცობრიობის.

1993

¹ წარღვნა – ძვ. წ. აღ. 5700-5600 წწ.

² ური – შუმერთა უძველესი, ერთადერთი ქვით ნაგები ქალაქის და ცივილიზაციის კერა.

50

აჰა,

გავიდა წელი ერგასი,
მაგრამ დღეები აღარ ილევა –
ცრემლის და გლოვის,
წვა და წვალების,
და ველოდები სულისმილევით,
სიკვდილს კი არა,
დღესასწაულს
გარდაცვალების.

1991

სარკინეთი

რკინა ვიყავით გაუტყეხელი,
მიტომ ვარქმევდით ადგილს
„სარკინეთს“,
(ამის მოწმეა მცხეთა,
შატბერდი.)
რადგან ვიცოდით რომ სარკინეთთან,
ბედისწერა თუ ბედი,
შავბედი,
მტერთან ათასჯერ შეგვარკინებდა!

1967

სიჩუმე

დღის ბოლოს ყოფნა
ფიანდაზებად,
არყოფნას გზაზე ყვავილებს უფენს,
ასეა წესი წუთისოფლის
ყველა სტუმართა.
სასაფლაოზე ცივზეცივი
სიჩუმე სუფევს,
ის სიჩუმეა –
გლოვა მდუმართა.

2019

მთვარე,

ვარსკვლავები

მამლები ყივილის კისრებს
იგრძელებენ...

მთვარე კი დილის ჭიშკართან
დაბმული,

(ყოველთვის არადა,
ღამე-ღამით).

სულ სხვა შიშით და

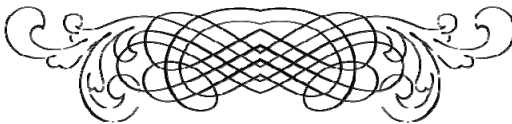
რუდუნებით,

მზესა და სინათლეს დავდავებს...

ვარსკვლავთა ღეკეკები –

სიშორეს წკმუტუნებენ...

1964

ორტევა ი ბასეტი

„გულცივად შეხვდი ყოველ
ქებას, ყველა ძაგებას“.

პუშკინი

იყო კაცი ისეთი –

ორტევა ი გასეტი!

ის, ვითარცა პუშკინი,

ოქროდთლილი სიტყვების

პირამიდებს აგებდა...

და გულცივად ხედებოდა,

არა-ამქვეყნიურ

ქებასა და...

გაგებას.

1966

სოფელსა და ზესთასოფელს

გაგა ათასწლეულები
და „კოლხური ფსალმუნები“ –
სულსხვანაირ ნათელს
მოჰფენს –
კაცთა მტრობით
გადანისლულ
სოფელსა და...
ზესთასოფელს.

2019

გათენება

ღამის ტოტებზე სხედან მამლები
და მთვარის ქვაზე
ხმებს ილესავენ...
სანამ დილა დღის ჩაიცვამს
ტოგოს,
ის გოლგოთიდან –
გარდმოსწილს მოჰგავს,
რომელიც უნდა აღდგეს
მზესავით...

1966

სარკინეთს და ბაგინეთს

მცხეთის ძველ სანახებში,
მტკვარს რომ ერთვის
არაგვი,
სარკინეთს თუ ბაგინეთს:
თათარ-მონღოლ-
არაბებს,
სისხლი ვარწყევინეთ და...
ცოცხალ-მკვდარიც
ვაგინეთ...

1959

პარიატილები

სურდა,

მაგრამ სატანამ,

ავი ხელი, ვერ დარია დიდებას.

და... მიწამ ცას –

ვარსკვლავებით

დახუნძლულს,

ძირს, რომ არა ჩამოვარდეს,

შეუყენა მთები –

კარიადიტებად.*

2016

* კარიადიტები – არტემიდას ქურუმი ქალების ქანდაკებების კოლონა.

ოჭინკეთი¹

ცხენებს ფაფარს უწნავდნენ
პაწაწინა ხელებით,
მერე დააჭენებდნენ...
ბწკენდნენ და ახელებდნენ...
იყო ერთი ხორხოცი,
როკვები და აჯები...
იყვნენ მუჭისხელები,
„გითუტყევიცანდეს ყვაჯები“².

1954

¹ ოჭინკეთი (მეგრ.) – ჭინკების სამყოფელი, ადგილია მთიან სამეგრელოში.

² უჩანდათ მსხვილი ყვერები (მეგრ.)

გზა

ადარსაიდან ადარ მოსული,
იქითკენ მოდის გზა –
პირდაპირი,

სავსე ხიფათით,
მზით და გმირობით.

აქეთ –
სოფელი მცირე
ნაპირით,

იქით –
სოფელი
უნაპირობით.

2019

ოლოლი ოლოლს

ჩვენ ღამაზ დღეებს
ვიდაც უჩინო,
სადღაც მიხვეტავს ჩუმად მზის ცოცხით.
და... ხმობს ოლოლი
ოლოლს...

აი,
ეს არის –
ჩვენი სიცოცხლის,
დასაწყისიც და
ბოლოც!

2019

პოეტი-ასტეროიდი

კანონი არის არსთაგამრიგის,
არ საჭიროებს დასტურს
მოწმეთა.

თუნდ,
რომ ათასი წარღვნაც მოვიდეს!
ვერ შეაჩერებს პოეზიის ციდან
მოწვევებს,
პოეტის,
ვითა ასტეროიდის.*

1998

* ასტეროიდი (ბერძ.) – მცირე პლანეტა.

გზა

გადაიაროს ცხრა ზღვა და
 ცხრა მთა,
 თამარ მეფის თუ
 მირაბოს ხიდი,
მაინც ყველა გზა,
 მცირე თუ დიდი,
 რომში კი არა,
სიკვდილთან მიდის!!!

1969

ისე, ვით ამუნდენი

ბორგავს უამთა მორევი...

შენ,

მას ღდინი უხსენე!

ისე, ვითა ნობილე

და ანდა ამუდსენი,

ეგრისელო!

საკუთარ

ბედსახარ

მინდობილი...

1959

იუდა ისკარიოტელი

წუთისოფლის შარაზე –

ბევრი დაბა,

ქალაქი,

გაქრა და გატყუებდა...

ადარ დარჩა იმათგან

ხსოვნის მტვერი იოტი.

და...

თუ არა იუდა,

გაიგებდა ვერავინ

სახელს –

ისკარიოტის.

1969

ღაცემა

ოქროსფრთიანი შენი დღეები –
მზის და სინათლის
სამოსს გაცმევენ,
ვით ცის ბინადარ –
უცხო არსებას.
და... ალბათ ოდეს –
შენი ღაცემა,
მწამს, რომ მიწისძვრას
დაემსგავსება.

2019

დეკემბერი

მაღალ მთებს და

მწვერვალებს,

ყინვის ცივი ხუნდები

დაადო დეკემბერმა!!!

და... მეც, თუ არ მიმუხთლა!

ისევ მივუბრუნდები

„გოეთეს და

კეერმანს“.

1976

* * *

მიმწუხრი მოვარეს,

სადღაც დასავლით,
აჩენს...

და მალავს,

როგორც ფაკირი.*

და...

მოთმინება მიყვარს მე შენი
ზღვაო,

ქარიშხლის ხელით ნაკერი,
მაგრამ რბილი ვით აბრეშუმი
და კრეპდეშინი.

1970

* ფაკირი (არაბ.) – მოხეტიალე ბერი (ფოკუზნიკი).

წინაპირობა

აღბათ, მალე იყივლებს
მესამეჯერ მამალი!..
ჯერ შორსაა ზამთარი,
მაგრამ უცებ აცივდა!!!
ეგრისელო!
ვით ქრისტეს,
აღბათ ჯვარზე გაცმევენ!!!
მერე....
გარდმოგხსნიან
გოლოთაზე,
ჯვარცმიდან.

1993

ისევ კოლხური ცა

გაჩენიდან ცისკენ ლოცვად,
მიუყვება ვაზი ხარდანს,
რადგან მშობელ
დედამიწას –
სისხლს, კვლავ წოვენ ვამპირები!!!
და... მე კოლხურ
ზე-ცის გარდა,
ვერ ვხედავ ჩემს –
დამტირებელს.

2019

პროზეთე და ეპიგზეთე

საფლავეში ვერ ისვენებენ,
ჩვენ გვეონია მიწის ძვრები.
მკვდრებს,
სიცოცხლის ეშინიათ!!!
სიკვდილს დებენ მეტიმედებს,
მითიური –
ღვიძლი ძმები –
პროზეთე და ეპიგზეთე.

1978

ღამეები

საიდანღაც მოსულები –
ღამეები
გავეშებით,
ისე, როგორც ცალუღელა
კამეჩები,
ცის ვეება ზღვაში წვანან
და ვარსკვლავებს,
ხამუშ-ხამუშ
იცხონიან....

1962

ბედისწერა

ამქვეყნად გაჩენის წამიდან,
ვინაც ჩვენს სიცოცხლეს,
სიკვდილის ცრემლები
ასხურა

და ყოფნა გვიქცია ეწერად!
ფეხდაფეხ დაგვდევს
ბედისწერა, –

ასთვალა,
ასხელა,

ასყურა...

1959

ზესკნელის და ძვესკნელის

სხვისი კი არა,
ხვთის ხელით,
მისვე ხვთიური
განრიგით,
ცად არს ვარსკვლავთა ფრესკები.
ქვეყნად ერთია –
განრიგით,
ზესკნელისა და
ძვესკნელის.

1964

2000

ორი ათასიც გაფრინდა,
მიჰქრის უამთა
კარეტა...
ხელისგულებს იესოს –
უმსჭვალავენ ღურსმნებით!
ვარსკვლავები –
უსმენენ
გლოვას...
მგლოვიარეთა.

2001

ტიბეტსა და ინდოეთს

წინაპარ კოლხ-ქურუმთა
რჩევითა და
ლოცვებით,
ხეთის ძეობა ინდომე!
და შენც,
ვითა იესო,
ორგზის რწმენით ესტუმრე
ტიბეტსა და
ინდოეთს.

1993

კოლხური ცა

„შეხედე რა ცაა,

ეგაა რაცაა“.

გალაკტიონი

მოყვრად მოსულს კოლხი,

ზღვას,

ფიანდაზად დაუფენს:

(მტერს, ვით რამზეს მეორეს,

ელის უკან მოკურცხვლა!)

ბუზს ვერავინ აუფრენს –

ჩემს კოლხეთს და...

კოლხურ ცას.

1979

ამ ღამაზე ცისქვეშეთში,
გავა უამი უთვლელი...
აღვივლენს პარაკლისებს.
საქართველო რუსთველის
მუდამ მოგისაკლისებს.

2014

ჰელიოსის სხივიდან –
ქვეყნად მიტომ მოვედი –
მტრები გავაგულისო:
მე,
კოლხეთში –
ყოველთვის,
საქართველოს ვგულისხმობ.

1969

ამქვეყნიური ამობის,
ქვესკნელში არა,
ცაში ამტანი,
შენ ხარ დემონი,
შენ ხარ სატანა,
რადგან სიცოცხლეს –
არ დაემონე!

1999

კოლხეთიდან მოსული...
(შენს მოხვლას სულ შიშობდნენ!)
ვით ზღაპრად ან
არაკად,
პოეზიის ღვთისმშობელს –
შეეწირე ზვარაკად.

2014

მწუხრი როდესაც ცის ღურჯ წიგნს,
ზღვისპირ მუხლზე რომ
გადიშლის,
ტანს ურუანტელი დამივლის:
ხელით ვკითხულობ
ვარსკვლავებს,
თითქოს შრიფტია ბრაილის.

1983

წარსულიდან გადმომსკდარი

ბოღმა,

წკვარამ ფიქრებს გისევს:

– გაიმარჯვებ! თუ გაბედე!

და... ზღვა შენთან მოგყავს ისევ,

ვითარც მთასთან მუჭამედი.

2001

მე,
სიშორის წითელ ღვინით,
ვარსკვლავებმა დამათვრეს.
არ ყოფილა მთვარე მუნჯი
და სამყაროს –
როგორც ხურჯინს,
ცისქვეშეთში დავათრევ.

1991

შენ სიკვდილი ვერრას გიზამს,
თუ უამმა არ გაგიმეტა,
ათასწლეულების მერე,
ცად დადგები მთვარის სვეტად,
როგორც როდენი და
დერენ.

2003

შენ ხარ მცირე სოფელი

დღით და ღამით მოსილი,
მიწის უარმყოფელი,
ცას რომ წაეპოტინე,
ხმა მოგესმის ნოსელის,
პლატონის და
პლოტინეს:
შენ ხარ „მცირე სოფელი“.

1986

შორეული ზეციდან –

ცვივა ღამის ბელტები,
ფერად-ფერი ყარაჩის.

შენ სიცოცხლის ჭურჭელში

ვერა და ვერ ეტევი

და...

სიკვდილიც არა ჩანს!!!

2014

დღეთა ფრთების ფათქუნით
ციდან ჩამოფრენილი,
ისევ ცისკენ იურვი,
რადგან უსასრულობა
გელის – ზე-კოსმიური.

2010

თავს იწონებს მთიებში
ფერი შენი ალამის.
და ვით გრიგოლ პალამა,
ზეციურ სილაუვარდეს –
ჩუმად მიესალამე.

2004

ამ წუთისოფლის შარაზე –
რათუნდ მალულად ირბინო,
მაინც თვალს მოგვეკრავს
არყოფნა
და უმალ მოგინადირებს,
ვითარცა ხოსობს –
მიმინო.

2004

ვითარც ადრე,
ცა მიწას,
თავზე სეტყვის ქვას აყრის
და ურტყამს მზის უროსაც.
ის მაინც ვარდს ახარებს
და არა ავ –
კუროსთავს*.

1989

* კუროსთავი – ყვავილი

ღბას და არსად მიდის ბორჯი

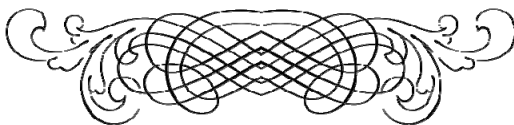
ცისქვეშ უამი ღბას მორჩილი,
მზე კი თვალებს აფახულებს
ისმის დღეთა წყალ-დგაფუნნი:
მიუყვება გზას აფუნი¹,
უკან მისდევს მას ზარხული²,
და მორჩილი³ და
ზოთონჯი⁴,
მაგრამ არსად მიდის ბორჯი⁵.

1967

-
- 1 – აფუნი (მეგრ.) – გაზაფხული
 - 2 – ზარხული (მეგრ.) – ზაფხული
 - 3 – დამორჩილი (მეგრ.) – შემოდგომა
 - 4 – ზოთონჯი (მეგრ.) – ზამთარი
 - 5 – ბორჯი (მეგრ.) – დრო, უამი

უფლის სიშორეს ტირიან სანთლები,
ლოცვებში კვლავ უონავს
ხმა მომხიბლავი,
რომ სულის სიმშვიდე –
 ცას და ცის იქით
 ეგულვის –
 გონის თვალის.

1992

ნენიკამენ

მწუხრისას,

ციური გალობით,

სამყარო შენ უნდა გაართო...

შენმა სურვილებმა თავი

შეიკავეს.

ცხოვრება მიაგავს მართონს

და გესმის ფილიპიდის –

„ნენიკამენ!“

1967

* ნენიკამენ (ბერძ.) – ჩვენ გავიმარჯვეთ

ჭეშმარიტად,

ღიას!

მახლას!

ქვეყნად არის ისეთი რამ,

რასაც დიდი სიბრძნე ახლავს:

„თუ არ ნახავ, ვეღარ ირწმუნ,

არ ირწმუნ და

ვეღარ ნახავ!“

1988

ე ა ლ ა ვ ე რ ც ა ი ა

ცის ვეება ფიალით
ჟამმა ველარ დალია,
თქმულებით და
ლეგენდით, –
მოპიპინე პ ი რ თ ა მ დ ე
ეა¹,
და ვერც აია².

1987

1 – ეა – მთვარის ღმერთი (ქალაქი – ქვეყანა)

2 – აია – მზის ღმერთი (ქალაქი – ქვეყანა)

ჰერკულესის სვეტები

ჰომეროსის,

პინდარეს,

სული დედამიწაზე

ვერა და ვერ ეტევა

და ცას თავზე ევლება,

მიტომ ხელებს უწვდიან:

ჰერკულესის სვეტები,

ელისეის ველები.

2003

ერთხელ უნდა გაგიჟდეს
და მთიები ზეციდან
ერთიანად აყარო,
მერე უამი იშოვო
და ღამაში სამყარო,
ვით ჭიამ აბრეშუმის*
ტანზე შემოიქსოვო.

2000

* „ვიეკანანადა“ – ინდური სიბრძნე

მახვილს გაეხარ ალესილს –
სინანულის ცრემლის ხმა,
წარსულიდან რომ გესმის
მწარე და საშინელი,
ორი იოანესი:
მინჩხისა და
სინელის.

1988

ვითარცა ვარდს შირაზის, –
 წარსულ ჟამთა სურნელი
ისევ ისე აუდის –
 „სინურ მრავალთავსა“ და
 „იაღივარ დაუდის“.

1974

* იაღივარ დაუდი – სამედიცინო წიგნი

ისე,
ვითარცა უხორცო,
მსაჯული,
რკინის მკვნეტელი,
არ ეაჯები სამოთხეს,
ღმერთს,
იოანე მინჩხივით,
არც, ვით ანდრია კრეტელი.

1979

ბრუნავს უამთა მორვეი...
ყოფნაცა და
არყოფნაც,
ერთი არის ორივე –
ბოლოს ასე დაასკვნეს:
სწამდათ „უგუმაობა“ –
იოანე პეტრიწის და
იოანე დამასკელს.

1998

* „უგუმაობა“ – ორ სახევნობა

„მოვისწრაფოთ ღოცვითა სინანულად“
იოანე ოქროპირი

ადამიდან მოყოლილი –
ზურგზე ცოდვის გადევს ბორცვი.
და წადება მისი არ გსურს!
მკურნალ წამალს შესთხოვ ღოცვით:
იოანე ოქროპირს და
ეფრემ ასურს.

1993

როს ცამ ელვას მეხი სტყორცნა,
მენავემ და
იგრძნო ნაგმა,
რომ ეცვალა ფერი ბორანს.
და იმწამსვე უხილაგმა
კვლავ „გააპო ზღვაი ორად“.

2004

უფლის რწმენის წყურგილედან
იგაგებით დაფარული
და სპეტაკი სიბრძნის წყარო,
ვითარც ადრე, კვლავ ფარულად –
მოდის,
ჩუმად მოწანწკარობს...

1957

ქსენოფილები

ზოგი უფლის საგალობელს,
არად აგდებს,
უსმენს მოლებს!!!

ეჰა,
ჩემო თეოფილე,
ქართველებშიც რა გამოლევს,
წყალწადებულ
ქსენოფილებს*.

1990

ყველა მეფის თუ იმპერატორის
თავზე ეკიდა ხმალი –
დამოკლეს!
არ არსებობდა მოსვენება მათთვის,
არ ძილი.
სიამოვნება არის ხანმოკლე,
ტანჯვა ყოველთვის
არის ხანგრძლივი.

2003

მწვერვალი

კოლხეთის დიდ წარსულიდან –
მოფრენილმა ქარიშხლებმა,
შენი ბედი –
ზღვით არწიეს...
ხამუშ-ხამუშ შენ ღაშქრავდი
სიმაღლეებს,
მწვერვალს მიტომ მიაღწიე.

2011

ზოგჯერ ყოფნაც კი

ძალუძს არყოფნას,

პატივგება რომ უცებ

აყაროს!

ზოგჯერ სიკვდილშიც არის მშვენება.

რა ქნას მდიდარმა,

რომ არ ყოფნის მთელი სამყარო,

ღარიბ-ღატაკს კი –

მცირე

ბევრად თუ ეჩვენება!

2012

იველი

მწუხრიდან –

განთიადამდე,

მზეს და სიცოცხლეს

მოველი

და სამოცამდე მიველი.

ამქვეყნად არსი ყოველი

ცოცხლობს –

ხვალის დღის იმედით.

2001

ვითა დანტე ალიგიერს

არ იქნება არ გათენდეს!

და ჩამომდგარ ღამის წკვარამს

აზრთა ცეცხლის ალი გიებს.

ჟამთა დენა –

ყველას ზარავს,

ვითა დანტე ალიგიერს.

1971

ისტორია

სადღაც ათასწლეულთა

იქით,

ვხედავ ძველ კოლხეთს,

პონტოს სანაპიროზე წამოწოლილს

ინახად,

მოთმინებით იობის.

ისტორია ინახავს –

ხსოვნას კაცობრიობის.

2003

რა არის ჩვენი სიცოცხლე,
ზღვის მოქცევა და
მიქცევა!
დღევანდელი დღე –
წარსულად,
ხვალევე გადაიქცევა.

2001

თავი შენი შეიცან

იქ არ ვიცი,

მაგრამ ცისქვეშ,

ვითა აღრე მეფობს ღრონი –

ჩემიცა და

შენიცა.

და ვით გვმოძღვრავს ციცერონი:

"თავი შენი შეიცან!"

1999

გიყვარდა და...

დღეთა ბოლოს,

რომ ვერ გაუძელი ურვას,

გაიფიქრე ტრფობის ტანჯვით

კმაყოფილმა:

სიყვარული ჩემთან სტუმრად

არასოდეს არ ყოფილა!!!

2014

გალილეო გალილეის

თუკი,

ვითა სალესი ქვა,

ცოდნის ღესვით გაიღვევი,

მაშინ უფლის კალთა

გფარავს:

წარსულიდან ხმა მოისმის

გალილეო გალილეის.

2013

სიკვდილამდე არ მოკვდე

ილოცო და დღეში შეიდგზის
ჯვარი უნდა გადისახო,
სული რომ არ ამოგბდეს!
მიზნად უნდა დაისახო –
სიკვდილამდე –
არ მოკვდე!

1999

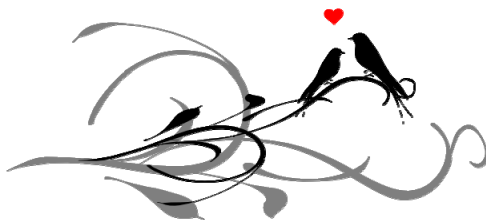
გონ-ბრმათა და ყრუ-მუნჯთა

ცისქვეშ ლოცვად დამდგარან
ქართველის მთები –
ორსული.

ზღვებს თვალები ბრაზისგან
ისევე ჩაულურჯდათ!
ეჰა! –

უამი მოსულა:
გონ-ბრმათა და ყრუ-მუნჯთა.

1999

ძველ კოლხეთის წარსულიდან
მოფრენილი უენი ლექსი,
ვეღარ იღებს –
კომპლიმენტებს!

თუმცა იგი
თავს დაბრუნავს
სფეროებს და
კონტინენტებს.

2014

შატოლსა და ბარისახოს

როს იხილავ ღვთისმოსავი,
ვაჟას ჩარგალს,
ვით ოლიმპოს
და შატოლს და ბარისახოს
მუხლი უნდა მოიყარო,
ჯვარი სამეზის გადისახო.

1968

უფლის ნებით

მე,

ვითარცა კანონმცოდნე,
ვიქნებოდი მოსამართლე,
ანდა მსაჯული.

არ დადგებოდა ცოდვათა მთები.

მაგრამ მე რა ვქნა,
მაცხოვრის ნებით,

პოეზიის კლდეზე ვარ მიჯაჭვული.

1975

ორფეოსო – ებრის ძევი!

(ვარიანტი)

ბერძნობა ვინ დაგწამა?!

სიცბიერე ყველამ ზღოს! –

სწორედ გულში ეგ მიძევს!

კოლხთა მოდგმავ! –

პელაზგო,

ორფეოსო ეგრის ძევი!

1974

თაფლი და სანთელი

მლოცველს თაფლის და
სანთელის,
მეტი რა უნდა ენატრა!
ქარიშხალი ვერ ჩააქრობს –
კეთილ აზრის და
სიცოცხლის –
დანთებულ რწმენის კელაპტარს.

2010

**ჰკითხეთ ბრძენკაც
ჰეროდოტეს**

ისტორიის მამათ-მამას,
 ჰკითხეთ ბრძენკაც
 ჰეროდოტეს
(თუკი კიდევ შეგვიტყვენ!!!)
 "თუ არ ჰყავდათ
 ერთი დედა",
კოლხებსა და ეგვიპტელებს.

1968

მცირედ გიჩანს სამყარო
და გკლავს მისი
იჭვი, რა!
და რა მოსატანია ლონდონი
და პარიზი.
თვალი ცისკენ გიჭირავს –
გელის იქ ასპარეზი.

1983

მოტაცება

არგო იყო –

კოლხთა ნგრევის დასაწყისი!!!

მაღალი ცა

მიწას დასცეს!

ტყუილია! –

არც მეღვა,

არც "საწმისი",

ცრუ ბერძნებმა

კოლხთა სული

მოიტაცეს!

1960

ეჰი! ეჰი!

ოჰო! ოჰო!..

არც ჩანს ზღვარი

და არც მიჯნა....

შენი პოეზიის ციდან –

სულ ბაჯადლო ცვივა ოქრო,

დგას ხალხი და....

იწერს პირჯვარს:

– ეჰი!

ჰეი!..

– ოჰო!

ოჰო!..

1999

ლტოლვა

რაც ექსპრომტად შენ ლექსები
სამშობლოზე გიწერია,
ზოგი ოქროს ბორცვია, და,
ზოგი მთა და მთის წვერია,
ყველა ერთად ფეხისწვერზე
დგებიან და
სალოცავად –
უფლის ცისკენ იწევიან.

2018

მთვარის დროშა

შორ წარსულიდან ჯურხაის ფარის
ხმები მოაქვს მტკვარს
ჩემთან ამ დღით,
თბილისის ზღვა კი გღია,
ვით ცრემლით სავსე ფიალა.
და ვით დიდგორზე –
ცხრა გმირი ძმისა დედის მანდილი,
ცის მაღალ ბორცვზე –
ვარსკვლევებით –
დაცხრილულ მთვარის,
ჩალისფერი დროშა ფრიალებს.

1992

სიბრძნის გზაზე –
შენმა წლებმა,
შხამ-სამსალა ბევრგან შესვეს
და ახლა კი დუნაის პირს –
ზიხარ....
ახალს ელი მოტივს!
ვით, ჰე, მაშინ ჰერმან ჰესე,
ფრანც კაფკა და ელიოტი.

1981

მწუხარების თემა-წვერი

მონაწერი „კოლხური
ფსალმუნების“ ასტომეულზე.

ექვსი ძმის და ორი დის
დამკარგავმა პოეტმა,
ბერჯერ მოვაშვებინე
მწუხარების თმა-წვერი...
და ბევრნი ვესალბუნე,
ათასობით კი არა,
ათიათასობითაც,
უფლის ლოცვით დაწერილ,
მე, ჩემს –
„კოლხურ ფსალმუნებს“.

2011

იმედი

რწმენით შებუმბულულ პატარებს,
პირჯვარს გვსახდნენ დედები,
რომ ვყოფილვიყავით მაცხოვრის
ერთგული.

და ახლა მაღლა მიტომ ვიხედებით
იქ – ცაში იმედად
იესო გვეგულის.

1960

გაზაფხული

ცაა ფერი დარიშხანის
და ხობისწყალს ყულევისკენ –
ძირფესვიან ამოთხრილი –
სინანული მიაქვს ხეთა...
... მერე უცებ მოვარდნილმა –
ზღვას წიხლი ჰკრა
ქარიშხალმა,
კლდოვან ნაპირს მიახეთქა.

1953

მწოლიარე ლექსები

ყოფნამ გაზაფხულის და ზაფხულის,
შემოდგომის დღეებიც
მოიღია....

შენს კოლხურ ცას –
თვალი ცრემლით ევსება.
ადგებიან და.... აწ სამყაროს მოივლიან,
შენი „მწოლიარე ლექსები“¹

1971

¹ საღ-საღამათმა პოეტმა ვაჟა ვერისელმა ათიათასობით ლექსი დაწერა მხართუძოზე წამოწოლილმა და მათ „მწოლიარე ლექსები“ უწოდა.

ყარაღები

/.გაი მეცნიერები“/

სურთ აიეტის ძველ კოლხეთს,
ცათამდე ამაღლებული,
წაართვან დიდი წარსული
და ლაქარდიან ენებს კი
შურის ქვიშაზე აშრობენ –
ბოროტები და
ავსულნი,
– იქედნეთანის ნაშობნი. (ოთხ.)

1966

ყვაჰილნარი

ვითა მშობლებს – მზეს და

მთვარეს,

ვარსკვლავები არ ყვარობს!!!

მაინც ერთად არიან.

ამიტომაც ზესამყარო

მუდამ ყვაჰილნარია.

1964

**ხილვა: ემილ ზოლა,
ემილ ღიკინსონი**

სტრიქონებზე შეფრენილი
სიყვარული –
გასდევს ზოლად
ლექსებს ოქროს რეფრენიით...
და შენ აღარ გიკვირს „ომი!“
ხმა მოგესმის ემილ ზოლას,
ქება –
ემილ ღიკინსონის.

1973

ბედისწერა

წამით აღარ მშორდება,
დამღევს,
როგორც იუდა,
და სურს რომ მომაყაროს
მიწა ცრემლში ნაზავი,
ბევრი არა,
ორ-ქაფხა!
მანამ ყელში ვწვედე უნდა,
სანამ ის საყელოთი,
თავისაკენ მომქაჩავს.

2018

გიომ აკოლინერი

„აუჯანყდა“ საფრანგეთი,
ფრანგულ პოეზიის იმედს –
მგოსან გიომ აკოლინერს,
მაგრამ მაინც თავის ლექსში,
წერტილ-მიიმე,
წამლადაც ვერ აპოვინეს.

1959

იმედი

მილიონჯერ ცამ რომ მზე,
მკერდზე გადაიგოროს,
აისს მოყვებს
დაისი.

შენთვის მუდამ იქნება
პოეზია –
დიდგორი...
და... არასდროს კრწანისი.

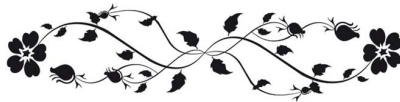
2018

70

ღღის და ღამის უღელში,
შებმულს,
წუთისოფელმა,
შვიდჯერ ათი ბზის სახრე
ზურგზე გადაგიჭირა.
აი, ახლა,
ძილში რომ
ჩუმად არ გაგეკაროს,
აყურადებ სუნთქვას და...
სული კბილით გიჭირავს.

2011

გაკრთა ელვა მწვევარივით,
რომ მოესმა მნათთა ყეფა,
მოვარემ გახედა –
ცას ბეცად.
და ვით შოთა თამარ მეფის,
მზე,
ზღვის წინ მუხლზე დაეცა.

1958

პონტოს აკენით ნარწევებს,
მთვარის ორად მოკეცილ
ძველ კონვერტში ვათავსებ
და მიღეთში ვაგზავნი –
სულ ექსპრომტად
დაწერილ
ლექსებს –
ათი ათასებს...

1998

6030

გაზაფხულები შორიდან –
კვლავ მოჰყავთ მერცხლებს
ჭიკჭიკით...
ვით ბრძანებს ნიზამ განჯელი:
ღვთისნაბოძები ნიჭი კი –
ჯილდოცაა და
სასჯელიც.

1977

შორს მიმავალი ათასწლეულის
კვალს გაჰყვებიან საუკუნენი...
და... შენც როდესაც,
გარდასულთა ლანდებს
შეუვლი,

იტყვიან შენზე:

ზნე ჭირდაო, განუკურნელი,
თავის სამშობლოს სიყვარულით
იყო სნეული.

2017

დღისით – მზის დამწყურველო,
და ღამით მთვარის
აკვანო!

სულ ქარის ატაცებულო,
ღვთიურო „ტანო,
ტატანო!“

ზღვაჲ! – ჩემო ღელვის ტაძარო!
სამლოცველოჲ და
აკვანოჲ!

1959

ოდისესი და ილიადა

ორი კი არა,

აგერ სამიათასწლეული,

ვითარცა წუთი

მიიღია და...

თითქოსდა გუშინ,

ისე მომესმის

ხმა ოდისევსის,

აქილევსის

და... ილიადას.

1964

ყორათი და ჭალადიდი

შემოდგომის ძეგლებით
ეზო-ეზო დგას ზვინები
და ხეებზე ოქროს თმებით
კვლავ ჰკიდია ჩალა დიდი.
ხობისწყალს კი წაუღია
შუახორგის ბონდის ხიდი.
და გაღმიდან ხელებს გვიქნევს
ყორათი და
ჭალადიდი.

1955

არმარღანი

შენს მწველ ალერსს
მონატრებულს,
დილითა და ამა ღამით,
გსურს მიართვა –
ორი პომიდვრით
და კიტრით,
სიყვარულის არმარღანი¹.

1959

¹ არმარღანი (სპარს.) – ძვირფასი საჩუქარი

ზვიბენი

თვითმფრინავისას მიუგავს კუდი
და გაუმაძღარს
აელვებს მუცელს,
რომლითაც ყოველს –
ჰყოფს ნამცეცებად...
ზღვა მოადგება ნაპირს
და უცებ,
მოცელილივით ჩაიკეცება.

1966

ისევ შუა ხორბის სასაფლაო

დედ-მამის გარდა

მე იქ მიწევს

ექვსი ძმა და კიდევ

და – ორი.

და აღარველი ქვეუნად სხვა რისხვას!

მე თბილისში ვარ...

მაგრამ შორი-დან

მისმობს უცხო და ცივი

ზარის ხმა...

2019

ეპილოგი

ვამბობ ხმამაღლა,

არაფერს ვმალავ!

(ო, ალბათ ესეც ჩემი უინია!)

ისე,

ვითარცა ვაჟას და

გაღას,

„მე არც წარსულის,

არც მომავლის

არ მეშინია!“

2019

ზღვები

თოლიები –

საკუთარ თავს დაჰკივიან,
რადგან არავინ არაჰყავთ
მოძმე,

ცა დედამიწას მნათებს არისხებს.

ზღვები –

ღრუბლების

იცვამენ ძონძებს,

რომ შეაცოდონ თავი

ქარიშხლებს.

1964

ლარჯები და გუდასტვირი

რათუნდ დიდი ღხინი იყოს,
რაც არგუნათ ბედისწერამ –
წვა და დაგვა
და აღმური,
იმას გულში მუდამ ტირის:
ლარჯები და
სალამური,
ჩონგური და
გუდასტვირი.

1962

ბონი

ჯერ შეუქმნელ –
ბნელ სამყაროს,
ვინც,
ფარვანად გარს უვლიდა,
ის პირველი შენ ხარ გონი,
ცოურ მთებით გადმოსული,
მომავლის –
დიდ წარსულიდან.

2019

100-ტომეული

(მინაწერი „კოლხური ფსალმუნების“
ასტომეულზე.)

შენი მტერი და ორგული,
ყველა ბნელში შეისრისა...
შენ კი „წერა“ არ გბეზრდება!
და შენ –

შენი მიგეზღვება,
ვით კეისარს
კეისრისა.

2019

როგორც ჰორაციუსი

ათასწლეულების მერე,
უფალი თუ მომცემს ნებას,
ჩემს დარჩენილ დღეთა
ლაშქარს,
„ფიქრთა გორას“ მიუსევ,
და ვუმღერებ
„სიყვარულის ხელოვნებას“,
როგორც ჰორაციუსი¹.

2009

¹ ჰორაციუსი – რომაელი პოეტი

**ვახტანგ გორგასალი,
რიჩარდ ლომგული**

ზღაპარი და ლეგენდაა,
ორ დიდ მეფეს
რაც გადახდა!
რა გამოლევს ქვეყნის ორგულს!
(ერთნაირი ერგოთ ბუდი)
საქართველოს მეფე –
ვახტანგს¹,
ინგლისისას – რიჩარდ
ლომგულს²

1973

¹ ვახტანგ გორგასალი (V ს.).

² რიჩარდ ლომგული (XII ს.) ორივე მტრის ისრით დაკო-
დილი გარდაიცვალა.

ტრუბადურები

პროვინსის ბნელ ქუჩებში,
ღამე ეხეტებოდნენ...
თხზავდნენ ლექსებს მშვენიერს.
(თუმცა ჰქონდათ ცხოვრება,
მუდამ აუტანელი,
კურტიზანულ სიყვარულს,
აღმერთებდა მაკეტი,
გილიომ აკვატანელი¹).

1966

¹ „ცნობილია 600-მდე ტრუბადურის სახელი მათგან შე-
მორჩენილია 400 პოეტის 2500 ნაწარმოები.

15 მაისი

რადგან მოვარე,
მზის ტოლია,
ის სამყაროს
არის ნიშა.
დრო მოვა და ისტორია,
საუკუნის იმ ლამაზ დღეს
15 მაისს ჩაინიშნავს.

1959

საქართველოს ფერთა ცის

ეს სამყარო ჩემია,
მთებითა და
ბორცვებით,
მისი ციხე-ტაძრებით –
მცხეთითა და
სამეხით,
კუმურდოთ და ბერთათი,
და მარადის ვიქნები
მუხლმოყრილი მლოცველი,
საქართველოს მიწის და
საქართველოს ფერთაცის.

1975

ნობილუ

რა დაგამშვიდებს,
როცა ფეხდაფეხ,
ყოფნას ნიადაგ დასდევს
არყოფნა,
ლამაზ სიცოცხლეს ტანჯვა და
ურვა.
და მიწა ელის უცხო პლანეტას.
როცა გული გრძნობს
სამყაროს
ბრუნვას
და ცად აფრენას ოკეანეთა.

1969

ხევსური ქალი

მადლობას ვეტყვი

ადგილის დედას,

და იმ ხევსურ ქალს დავეწოქები,

რომელიც თავის

გულისწორმხედარს

ცნობდა ხმაზე –

ცხენის ფლოქვების.

1961

ცვალებადია საწუთრო

*„გაპ, სოფელო რა შინგანხარ,
რას გვაბრუნებ, რახნე გჭირსა.“
რუსთაველი*

ცვალებადია საწუთრო,
არსად,
არასდორს ოკლება!
და ყოველივე იცვლება...
მაგრამ...
შენ აღარ
მოკვდები,
შენ...
მხოლოდ გარადიცვლები.

2019

ზეზსი

თვით უკვდავი,

უკვდავებას,

შვილებისთვის ვერ იმეტებს!!!

და ვითომცდა მამას (ზევისს¹)

მათი მოთქმა აღარ ესმის!!!

უზივიან სიკვდილს ძმები –

პრომეთე და

ეპიმეთე.

1959

¹ ზევისი (ბერძ.) – უზენაესი ღმერთი.

მუხა პარას ჭალაში

ათასწლეულების მერე,
მოსულა და დროს –
იაზონს,
(ვითარც მაშინ იქ – არესის).
გაუძარცავს პარას ჭალა.
აქ – მუხაზე საწმისივით
არ კიდია –
ახლა ჩალაც.

1029

ხილვა – მედეა, აფსირტი, აიეტი

ისე ახლოს მოისმის ზარის რეკვა

ჰეკატეს,

თითქოს ათასწლეულთა გზები არ გაეღოს.

ნათლად ვხედავ –

მედეას,

აფსირტეს და აიეტს,

ფაზისთან ვით ელიან –

მზის დგოაება ჰელიოსს.

1966

თოლიების ფოთლები

ჰორიზონტს მიღმა,
დასალიერთან,
მოჩანან მთები –
დათოვლილები
და მათ სიბერე არ აშფოთებენ.
ზღვა,
თითქოს ტყეა შემოდგომის
და თოლიების –
ცვივა ფოთლები.

1971

თარი, თური

ჩუმად უმზერს თარიც¹,
თურიც²,
რომ მტრისგან თუ „მოყვასისგან“,
როგორ მოდის შარიშურით,
თეთრი არა,
შავი შური.

1989

¹² წარმართ კოლხთა (ქართველთა) ღვთაებები (წარმართ კოლხთა პანთეონში).

შურის შავი ფარდები

ეფარება შენს იმედს,
მერამდენედ, ვინ იცის,
შურის შავი ფარდები.
მაინც, შენი მკრთალი ცის
ელი გალაჟვარდებას.

1998

* * *

მზე რომ დატოვებს თავის საფულოს
ღღე,

ღამეს უცვებ დაემდურება.

მიმწუხრია და ვარსკვლავები
ცისკარს აღებენ.

ზარბაზნებივით, ეზოებში დგანან ურმები
და სოფელს ყელში გახირვია
ყეფა ძაღლების.

1967

ბანთიადი სოფელში

თენდება...

ვიღაც უძახის მეზობელს –

ოფეე...

ოფელია!

ქათმები გამოსვლას ერთმანეთს ასწრებენ:

და ცაზე კიდია სოფელი,

მამლების ყივილის –

ბაწრებით.

1978

ახურის და ამონის

როგორ შეენის ეგვიპტეს
ქუდი –
პირამიდების
და სიმაღლე, რომელიც
ცისიერთან ამონებს.
და... იქ სუფევს დიდება:
ახურის¹ და ამონის².

1972

¹² ეგვიპტური ღმერთები.

* * *

უსამანო სივრცეებში ფრთების
გაშლისთვის
იცო, უფალი არ გაგიწყრება
და რად ჰგონიათ აღმაფრენა
შენი დამთავრდა.
პირიქით,
ჩემო, ახლა იწყება...
მხოლოდ იმ ერთმა,
ღმერთმა იცის გზები მართალთა.

2002

* * *

გასცქერი კოლხეთს აიეტივით,
– აქ არის შენი ფუძე და ნერჩი.
და თვალს აყოლებ
დრო – ჟამის ბრუნვას,
რადგან შენ იგი არაფერს გერჩის,
ვითარცა მზის შვილს,
ვით ლომს და უნასს.

1989

* * *

ათას ქარ-ცეცხლ გამოვლილი,
მშობლიურ პორტს სიყვარულით,
როცა მიაბღაველებს გემი,
მაშინ ზღვაო, დედასავით,
აღელვება,
როგორ გშეენის.

1986

* * *

ვადიდებ და ვაღმერთებ,
ბერძნულსა და
რომაულ,
ე.ი. ანტიკურ:
აზროვნებას პოეტურს,
წვდომას მათემატიკურს.

1980

ხეთი, ხათი და ალიბი

შორეულ წარსულში დამსხდარნი,
ძველ კოლხურ,
რომ გაიგებენ,
მოვლემარნი, წამს ყურებს დაცქვეტენ:
ხეთი¹,
ხათი² და ალიბი³,
მაია⁴, ინკი⁵ და
აცქეტ⁶.

1968

¹²³⁴⁵⁶ შორეული კოლხური “ ქართუელთა მონათესავე ტომები.

ბატი და გელი

ათასი წელი შევცქერით
ცას ღამაზსა და
გულკეთილს,
რომელიც ნიღაბს არ იხდის,
კნაჭა გელს,
ბატზე უკეთესს,
მიწა კი არა,
წყალი ხდის.

1986

* * *

ზოგ ცოდვილს მდუღარე კუპრი, და
ზოგსაც სამოთხე მიელის.

მსურს იყოს უფლისგან

დაცული:

ჩემს ზემოთ ცა – ვარსკვლავიერი

და ჩემში –

სიამავე კაცური.

1993

ქე აღამის

მოვიდა...

და აღარ იცოდა,

არც არითმეტიკა...

და აღარც რიცხვები.

და ქე აღამის – ცას შეციციხებდა,

და...

თვლას სწავლობდა მურიცხებით*.

1974

* მურიცხი “შეგრ.” – ვარსკვლავი.

სული ბექირის და ბიბირის

წარსულის ქარიშხლებს მოყოლილი,
პატარა ტალღა,
ვით ამფორა –
აღსავსე სულით ბექირის
და ბიბირის
მოადგა ნაპირს და ეამბორა,
გახედა კოლხეთს და...
ჩაიძირა.

ამინდის უცარი შეცვლა ზღვაზე

სახეფერმკრთალი და ნადელიანი
ელვა ხშირ-ხშირად
მთვარის სარკეში იყურება
და იწნავს ნაწნავებს.

ნეტავი ამ ზღვას რა აღრიალებს,
ანდა ეს ქარი
რას დაწანწალებს.

1987

რიცხვები

ნანა დუმბაძეს

ვარსკვლავთა ზოდებით –
ცას უფლის ანაგებს,
ანგრევენ და თავებს ირცხვენენ.
სამყაროს განაგებს –
მათემატიკური რიცხვები.

1980

* * *

მზის და მთვარის თვალემა
ცა დაგყურებს მუნჯივით
და გაბრმავებს სინათლე:
მოგიგდია სამყარო ზურგზე,
როგორც ხურჯინი
და წყვილიადში კი არა,
სამოთხეში მიათრევ.

1999

* * *

აღარსად ჩანდნენ ალბატროსები,
გემბანიდან კი სევდანარევი,
ქარებს მოჰქონდათ ხმა
სიმღერების –
მებაღურების და მატროსების.
და ლურჯ ჰორიზონტს როცა
გავხედე,
ვნახე: ზღვა ზვირთთა მუშტს
მიღერებდა,
განრისხებული,
ბლუ და თავხედი.

1986

უფლის ნაწერი წერილი

იდუმალეებით მოცული,

ქარებს ჩამოაქვთ ფიფქებად,

უფლის ნაწერი წერილი:

– ბოლოს სულ ერთად იქნებით

მიწაზე –

ჯვარდაწერილნი.

1996

* * *

ღამე ნისლებს მიაბოლებს
და ხეობებს ასდით კვამლი
და რიონის ჭალებს ავლებს.
იდვიძებენ მთები ხვამლის
და სიზმრების ცვივა ხავსი.
ცას აცვია მოვარის ხამლი,
ჩუმად იკრავს ელვის თასმებს.

1971

ხალხური პოეზიის კითხვისას

„თებრონე მიდის წყალზედა“

ხალხური

ისმის დევთა ღრიალი და,
ეშმაკების ხმა და
როკვა.

წიგნს ჩავცქერი...

და ვით ელდას, –
ტანწერწეგა თებროს ვხედავ,
მხარზე სავსე უღვას კოკა.

1967

* * *

უნდა მოედოს მათა მწვერვალებს,
ტაიგებსა და გაშლილ
ტრამალებს,
ჩვენი საქმენი – ზღაპრულ ამბებად,
სანამდე ჩვენი შავი სამარე,
ხეთა ფესვებით დაილამბება.

2007

ბაბილონი – ძვ.წ. 529 წლის

5-6 ოქტომბერი

თავს სწირავდნენ მეფისთვის¹,
რადგანაც მათ იცოდნენ,
იყვნენ უამთა მღვმურები.

ბაბილონი გამოხვეტეს
ცოცხით –
განადგურების².

1963

¹ კიროსი – სპარსეთის მეფე

² ესაია წინასწარმეტყველი – 14:22,23. (VIII ს.ჩვ.წ.)

* * *

ისე, როგორც
წინანდალში,
სურნელი სცემს
ძველ კოლხური,
ვარნას¹ ვარდებსა და იებს:
ბრაჰმანებს₁ და
ქაშატრიებს,
შუდრებს₃ და ვაიშიებს₄.

1983

¹ ვარნა (სანსკრ.) – ძველ ინდოეთში: საერთო სახელწოდება ოთხი საზოგადოებრივი ჯგუფისა:

ხილვა: სამოთხის ხე

ბიბლიაში: ზეცას,
მთვარის –
თეთრი უჩანს საყელო.
გხედავ ევას მომტირალს.
იმზირება უსახელო,
სამოთხის ხის ტოტიდან.

1961

* * *

შორეულ ღამიდან მოსული –
დღეები მიდის და
მიცოცავს,
რასაც სილამაზე თოვს ფერებად.
ნუ დაიტრაბახებს
სიცოცხლე,
სიკვდილმა რომ იცის მოფერება.

2008

ვარსკვლავების სერობა

ღამეები, ვით ბერები,
 ღღის შიშით –
 ერთმანეთს მისდევს...
ბნელში ჭედს ვიღაცა ლურსმნებს.
 შუაში ზის მთვარე,
 ვით ქრისტე,
და ვარსკვლავთ სერობას უსმენს.

1964

* * *

საქართველოს ციო გადახურული –
ლექსია შენი
სახლი და ფუძე,
ზედ გაკრულია სიტყვა აბრებად.
სიცოცხლე რაა,
რომ მოკვდე უცებ,
ვიცი,
სიკვდილიც დაეხარბებათ!!

2008

ვარხვების გადაფრენა

გადაუფრინეს ტბას პალიასტომის,
მიწედა ყაყანი
დამფრთხალ ვარხვების.
მშიერ თვალებით ზღვა იმზირება.
ქარები დამის ტოტებს
არხვევენ,
და წყალში ცვივა ვარსკვლავები
მზესუმზირებად.

2004

ბაბილონის გოდოლი

უფლის ნახვა სურთ და...

ბაბილონის –

ცამდე აღმართულ გოდოლს

აგებენ –

და კოლხური ისმის ჰანგები.

მოფრინდებიან ჩემთან

ფიქრთა ფარშევანგები

და აიეტის დიდ წარსულში

გამიტყუებენ.

1972

* * *

ცნობადის ხეთა ფესვები –
ძირიან ამოგითხარეს,
„მოკეთეც“ –
ახლა ორგულობს!!
რით გაგაცოცხლო მითხარი,
კოლხეთო! –
წარსულ მოკლულო!!

1963

* * *

მეტეორების გამოქროლება,
მშიშარ სივრცეებს ისევ
აშინებს.
და დედამიწა დამეებით ისევ
ივსება...
ცა არხეინად მიწას დაჰყურებს:
ყოფნა,
არყოფნის ქუსლით
როდის გაისრისება.

1970

* * *

საქართველო –

ჯვარს გაკრული არის იესო
და მის კვართს ჩუმად ინაწილებენ,
ხმის გამცემი კი არ ჩანს არავინ.
და ჩვენი „ძმები“,

ჩვენ – ძირ ქართველებს,
დიდ ისტორიას ჩუმად გვპარავენ
და მასთან ერთად წარსულს
გვართმევენ.

1964

ხ ე მ ბ ი

მწვანე სინათლეს აშრიალებენ,
მზით და სიცოცხლით
თვალი ევსებათ,
დედამიწაზე მაინც ვერ ძლებენ:
ქვესკნელს ჩადიან ხეთა – ფესვები,
კენწეროები –
ცას დაეძებენ.

2001

* * *

არესისა და პარას ჭალაში,
ოქროს ბლავილი არ ისმის
ვერძის.

მშობლიურ ცაზე მთვარეც მიმქრალა.
ღმერთო! –

მიმყოფე სამშობლოს ბედზე,
ყველა ქართველი გულმტკივანი
და მოფიქრალი.

1989

* * *

წამი რაა,

ისიც შუაზე გაგიყო,

წუთისოფელს თუმცა დიდხანს

ეღავე,

მაგრამ ეხლა თუ შენი ხმა ისმინა,

ვარსკვლავები ჩაამტვრევენ

ცის მინას

და მოწყალე თვალით ჩამოგხედავენ.

1997

* * *

კუბოებია –
 ღამეები,
 ღღეები გულის ბოგინია...
ზეცა –
 სარკმელია გაღებული.
ცხოვრება –
 პატარა ბოგირია,
სიკვდილ-სიცოცხლეს შუა –
 გაღებული.

1992

რეა-კიბელა

100 წლის პოეტ მარიკა ბარათაშვილს

გაილია წვეთ-წვეთად

ეს ერთი ასწლეული

და მეორეს მიბელავ –

ცისკენ თავაწეული –

ქართველთ რეა-კიბელა*.

2008

* რეა-კიბელა-პელაზგურ-კოლხური დედადგობა.

* * *

ვიღებ მითებს და ლეგენდებს,
ათასწლეულების სივრციდან
და ვბერტყავ,

ვით გობელენებს
ანდა მტვერწაყრილ ფართალს.

და ვით ბერი ზოსიმე
ვჭკვრეტ: ახალ ნინოს
და დედოფალ ჰელენეს,
ვითარც მარიამს და
მართას.

1989

რუდოლფ შტაინერი

„...ადამიანებმა სულიერ სამყაროსთან
კავშირი, დაახლოებით, ოთხიათასი
წლის წინ დაკარგეს...“
შტაინერი.

ბიბლიიდან მოსული,
სხვა უნით,
სხვა იერით
ის ერთია...
სხვა ყველა თითქოს მისი
„მტერია“.
და რუდოლფ შტაინერი,
იგავებში დაეძებს:
მიძინებულ ლაზარეს...
„ვარდის და ჯვრის მისტერიას.“

* * *

სიცოცხლე,

და ან სიკვდილი,

აქ,

ერთი რჩება ორიდან.

ვისმენ ვარსკვლავთა გალობას.

მელიმილება –

შორიდან,

წარმავლის წარუვალობა.

2007

მზის და ოქროს საწმისის

ადარ უჩანს სიცოცხლეს
სასრული და საწყისი..
აბა, ყოფნა რა არის?!
მზის და ოქროს საწმისის
და გარეშე გრააღის.

1971

ტაბიძის და ბრანელის

წარსულიდან მოსული

მტკვარი,

როგორც

მეტეხთან,

დრო-ჟამი სვლას ანელებს:

როცა ჩანგის ხმა ესმის –

ტაბიძის და

ბრანელის.

1986

გიხმობს ხმა კოსმიური

ანგელოზის ფრთიანი

სული ცისკენ იურვის

(აღბათ ესეც სენია).

გიხმობს ხმა კოსმიური,

რომლის მსგავსი არავის,

არასოდეს სმენია.

2007

გესმის შორი ძახილი

დღე და ღამის მიღმიდან
გესმის შორი ძახილი,
რომელიც არს ერთად კრებს,
აღთა-ბაღთას წვეულებს.
შენ კი ზიხარ ღრუბლებში...
თითზე –
ოქროს ძაფივით,
იხვევ ათასწლეულებს.

1976

სამყარო

ხალხი?!

სხვა არის, –

სკა ახალნაყარი, –

ცა, რომ ოქროს სხივს აღერის.

ეს გათახსირებული სამყარო,

მზის ერთ ამოსვლად,

არ ღირს!

1963

მკვდართა ქალაქი

ლოდზე თავს იწონებს წარწერა:

„აქ განისვენებს მალაქია.“

უამთა ოკეანეში

ნარწვევი –

სასაფლაო –

მკვდართა ქალაქია.

1967

* * *

მოვიდნენ და მთიებმა,
წვიმით მოყაყანე ცა,
უეცრად დაამუნჯეს.
სურს რომ გამოაჩინოს
ღამემ,
თავის საუნჯე.

1973

* * *

ამაქვეყნად მოსელის დღიდან,
იღვრებიან ბრძენნი ოფლად,
მაგრამ მაინც,
ვით ტყუპისცალს
ველარ ყოფენ:
ყოფნასა და აქ არყოფნას,
სოფელსა და ზესთასოფელს.

1993

ჩვენი გულები

ყელმოდერილი,

გაზაფხულის თეთრი ბილიკით –
მოდის აპრილი ქვის

გამხეთქავი

და სიმწვანეს და სითბოს გაყვირის...

იქ –

სიყმაწვილის წერილებში

ისევ ფეთქავენ,

ჩვენი გულები ისარგაყრილი.

1959

* * *

ვითარცა ადრე,
სიჭაბუკისას,
ცას,
მთვართ სავსე ჯამით
დავლევდი,
დავაყენებდი ფეხზე სამყაროს.
და, აი,
ეხლაც, ძველ ჭიშკარში
აღმოსავლეთის,
დილას სურს,
მზე რომ შემოაპაროს.

1969

გზა უჩინარი

დასერილია დედამიწა გზებით
ურიცხვით,
ზოგი ფერია ცისკრის მდინარის
და ზოგი კი მწუხრის ნახშირის.
მაგრამ სულ სხვაა
გზა უჩინარი,
დიდებასთან რომ გვაკავშირებს.

2002

* * *

ვით ცეცხლწაკიდებულ სანთლებს,
მრევლს თვალები
უჩანთ სველი.
და ნურავინ გაიოცებს,
რომ ღვთისმოსავსა და
მლოცველს,
უფლის საბრძანისი ელის.

1978

* * *

მჭმუნვარე მთვარე,
ვით სპასალარი,
სადღაც მთიების მიდის
ამალით,
თითქოს ბრძოლის ველს იყოს
წვეული.
ცაზე გადიფრენს ელვა ფრთამალი,
ღამე,
დღე არის თვალახვეული.

1968

* * *

რომ გდევს თოვლის სისპეტაკე,
მით არ იხდი თეთრ
სამოსელს,
ცისკენ ელვის ბილიკს მისდევ...
– რჯულად რჯული მოგცა მოსემ
და რწმენა კი თვითონ
ქრისტემ.

1972

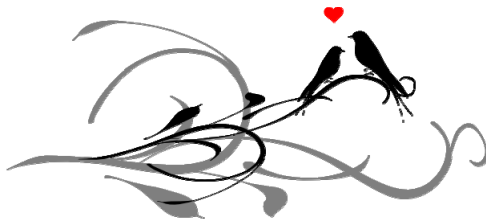

* * *

არ ჩანს ხიდი მირაბოს!
ჩვენსკენ მოერეკება
ფიფქთა პეპლებს
მისტრალი.*
და ცის მზერაც ცივია,
როგორც ნამინისტრალის.

1969

* მისტრალი (ფრანგ.) ჩრდილოეთის ცივი და მშრალი ქარი სამხრეთ საქართველოში.

* * *

ბიბლიური კოლხეთი –
ჩანს ვარსკვლავთა
ფრესკებით.
აგერ ბარათაშვილის ხიდი,
როგორც მირაბოს.
და აქედან იწყება „ხერული“
ზესკნელ-ქვესკნელის,
ძებნად „ოქროს საწმისის“
კოლხურ „შავი გვირაბით“.

1983

თეთრი ვარდი

დიდისნის წინათ მიწამიყრილებს,
სიკვდილია,
ჩვენს ძვლებსაც რომ აალებს,
მის გარეშე,
სამყარო წყვდიაღია.
თეთრი ვარდი –
თასი არის გრაალის,
საიდანაც სურნელებად
ლოცვები ცად აღიან.

1997

მთვარის დარბაზში ზის არხინად,
კარს ვარსკვლავები უდგას
მცველებად –
ბევრის მომსწრე ჟამს,
და ხმას არ იღებს,
თუმც გარეთ წლები დავიწყების ზარს
არისხებენ...

და ნათლად ვხედავ:
ჩემს აქ ყოფნას
რომ ათარიღებს,
ჩემი კეთილი ჟამთაღმრიცხველი.

1995

ულალატოს და მარად უტყუარს,
მივაყურადოთ უნდა
გულის ხმას,
გადაშლილია სივრცე საფრენი
და ზეცაც ჰყვავის სიხარულისფრად,
ფრთა,
ფრთა აკლია ჩვენს სიყვარულს,
სხვა არაფერი.

1987

სიმწვანით ოდნავ შებუმბულ კვირტებს,
სითბოს უმატებს –
მოფრენილი

ჭიკჭიკი მერცხლის,
ცის შუაკერაზე ანთია ცეცხლი
და ბუჩქებს ასდით იების ბოლი.

1967

სამშობლო იყო ჩემი ოცნება...

მამულო ჩემო!

დღე და მოსწრება,

შენს ლაჟვარდოვან ცაზე ვკიდებდი –

ჩემი სიმღერის ფერად ირისებს,

და ფიქრი –

აზრის პერგამენტებზე,

სიყვარულის ოქროს ძაფით დავაგვირისტე.

1981

ცას ტოტზე მცოცავ შეღამების
ვარდისფერ ბინდში,
ვითარც ქალწული, აშრიალებს
აბრეშუმს ჩალა,
პირზე აშრება დღეს
ივლისის დაღლა და ოფლი,
ხოხბის ყივილი ლერწმოვანში
მიმაღლა ჭვალამ,
შესანსლა ღამემ ხმაური სოფლის.

1959

შველას ითხოვდა...

ზვირთთა ხელებს

ზეცას უწვდიდა,

მაგრამ ღრუბლებმა დაიგვიანეს

(ცაში ღრუბლები ბლომად ყვარა),

და რომ მოვიდნენ,

ზღვა არ ჩანდა თვალცრემლიანი,

ქართა მეუფეს მოეტაცა...

და წაეყვანა...

1961

ვით გილგამეშმა

ისევ მომესმის გრგვინვა – გრიალი,
კლდეს მიჯაჭვული ამირანი
თითქოს აეშვა,
სული ვერ უძლებს ტკივილს საშინელს,
რადგან უეცრად,
ენქიდუში,
ვით გილგამეშმა,
ჩემში სიკვდილი აღმოვაჩინე.

1966

უცებ განახვეს ღამის კარები
და ვარსკვლავები
ყვითელ ჩაღმებით,
შემოეხვივნენ მოვარეს, ვით ყაენს,
მერე გალობით
იასამნების,
ეს გაზაფხული ჩამოიყვანეს.

1987

ჩემი ბავშვობა იქ არის

ბობოქარ ზღვებთან კი არა,

ჩემი ბავშვობა იქ იწყება და
იქ არის

და მოგონებით თბება,

სადაც ნაფლოქვარი და ნაჩლიქარი

ყრია...

პატარა ტბებად.

1979

აბრიალებს მზის ცეცხლიან თვალებს,
დღის სიცხე და ძლიერ შორით,
მიწას გაფოფრილ კრუხივით აზის,
გაშლილი ფრთების ეტლში ზის ქორი
და ცის მინდორზე
მხტომ წრეებს ხაზავს.

1976

ქვეყნად

არავის ეცოდინება,

რომ მიტოვებულ

პარას ჭალაში,

სადაც ყვაეილობს ველი – ზაფრანის,

იქ წიფელაზე –

ობლად მჯდარი

შაშვის გალობა,

რომ არის ჩემი წმინდა საფლავი.

1995

ნაპირს მოადგა და ხელი დამიქნია,
სულ სხვა წუხილით
და გოდებით
(ახლა გაზაფხულის წყნარი საღამოა),
და, მე ზღვის მოქცევას
ისევ ველოდები,
მაგრამ ღოდინი ვიცი ამაოა.

1987

ციცინათელა

წვეთი სინათლის პატარა შუშას
ამსხვრევს,

ამთელებს,

ამსხვრევს,

ამთელებს...

და შუაღამით, თავის ამალით,

სოფლის შუკაში გზას მიიკვლევს

ციცინათელა –

ცისკრის ვარსკვლავის

შორეული შთამომავალი.

1956

ჩემი ფაზისი

დღისით მზით,

ღამით თუთარჩელათი,

ცა მიაცილებს უძვირფასესი,

ლოდინით დაღლილ ზღვის ნაპირამდე,

რადგან ზაფხულში

ფეხმძიმდება

ჩემი ფაზისი

და... მუცელი წვდება ცხვირამდე.

1956

საუკუნემ მეოცემ,
მეხთა-ტეხის გარეშე,
პოეზიის ცის ტოტი
 უეცრად დაარხია,
და სტრიქონთა შორის –
 გაჭრილ სამარეში,
არავინ არ იცის,
 რა განძი მარხია.

1991

გადმონადენი ათასწლეულებს,
სიკვილ-სიცოცხლის
კლდეს ეხეთქება,
ერთი ზათქით და დავიდარაბით,
და წარსულიდან ქართუს,
ხეთების, -
მოქუხს სიმღერის თეთრი არაგვი.

1994

თელა და იფანი

ამ ხეებს,

ზღვამ სული შთაბერა,

და ცამ დაიფარა მზის ფარით

(მათ, ბუმბერაზები სიცოცხლეს უშლიდა),

ახლა

კი,

მითებში ცხოვრობენ გულმშვიდად,

ლამაზი ცოლ-ქმარი –

თელა და იფანი.

1972

ზეიმობდა ბუნება...

და ხარობდა მთა-ველი –

გაზაფხულის შემოსვლას,

ცას –

მზის სხივი ემოსა,

როგორც ოქროს კრაველი.

1980

ცისა და მიწის დასალიერთან,
ელვის ვარდისფერ თოკით
დაბორკილ
საავდრო ღრუბლებს ქარები აშლის,
შიშველი ტალღა –
ნაპირისკენ ისე გამორბის,
თითქოს-და დედას გამოექცა პატარა ბავშვი.

1977

ჭყონდიდი

ადიდდა და ხობისწყალი,
დაეძგერა კვლავ ფონს,
დიდი,
არც საკეტი,
არც ურდული,
სოფლის ბოლოს დგას ჭყონდიდი,
ზამთრისაგან გაქურდული.

1965

სარჩევი

შესავალის მაგიერ.....	5
ნემსი	25
თვალები	26
როგორც დიონისე.....	27
დალტონი.....	28
სამყარო	29
* * * ვარსკვლავებით ცა ისეა	30
ერიდუ და უმა, ქიში	31
ხომლის მთა	32
ხსოვნა	33
სასრულობის – უსასრულობა	34
უცხო სტუმარი	35
* * * უკვდავების გზების პოვნას	36
შვილო რეა-კიბელას.....	37
შუმერები	38
ის მთები და ეს ზრუდე.....	39
ქვეყნად ერთია უფალი40	
* * * მთვარე მიმწვარ ღამის ქვაბში	41
ქურუმი და მსახური.....	42
ნემეზიდა.....	43
სამეგრელოს მეხუთე დალაშქვრა.....	44

სასჯელი.....	45
ური.....	46
50	47
სარკინეთი	48
სიჩუმე.....	49
მთვარე, ვარსკვლავები	50
ორტევა ი გასეტი	51
სოფელსა და ზესთასოფელს	52
გათენება	53
სარკინეთს და ბაგინეთს.....	54
კარიატიდები.....	55
ოჭინკეთი	56
გზა	57
ოლოლი ოლოლს	58
პოეტი-ასტეროიდი	59
გზა	60
ისე, ვით ამუნდსენი.....	61
იუდა ისკარიოტელი	62
დაცემა.....	63
დეკემბერი.....	64
* * * მიმწუხრი მთვარეს	65
წინაგრძნობა	66
ისევ კოლხური ცა.....	67

პრომეთე და ეპიმეთე.....	68
ღამეები.....	69
ბედისწერა.....	70
ზესკნელის და ქვესკნელის	71
მთები... ქედები	72
2000	73
ტიბეტსა და ინდოეთს.....	74
კოლხური ცა.....	75
*** ამ ღამაზე ცისქვეშეთში.....	76
*** ჰელიოსის სხივიდან.....	77
*** ამქვეყნიური ამაობის	78
*** კოლხეთიდან მოსული... ..	79
*** მწუხრი როდესაც ცის	80
*** წარსულიდან გადმომსკდარი	81
*** მე, სიშორის წითელ ღვინით	82
*** შენ სიკვდილი ვერრას გიზამს.....	83
შენ ხარ მცირე სოფელი	84
*** შორეული ზეციდან.....	85
*** დღეთა ფრთების ფათქუნით.....	86
*** თავს იწონებს მთიებში.....	87
*** ამ წუთისოფლის შარაზე.....	88
*** ვითარც ადრე.....	89
დგას და არსად მიდის ბორჯი.....	90

*** უფლის სიშორეს	91
ნენიკამენ.....	92
*** ჭეშმარიტად.....	93
ეა და ვერც აია.....	94
ჰერკულესის სვეტები.....	95
*** ერთხელ უნდა გაგიჟდე.....	96
*** მახვილს გაეხარ აღესიღს	97
*** ვითარცა ვარდს შირაზის.....	98
*** ისე, ვითარცა უხორცო.....	99
*** ბრუნავს ჟამთა მორევი.....	100
*** ადამიდან მოყოლილი.....	101
*** როს ცამ ელვას მეხი სტყორცნა.....	102
*** უფლის რწმენის წყურგილედან	103
ქსენოფილები	104
მწვერვალი	106
*** ზოგჯერ ყოფნაც კი.....	107
იმედი	108
ვითა დანტე ალიგიერს.....	109
ისტორია	110
*** რა არის ჩვენი სიცოცხლე.....	111
თავი შენი შეიცან.....	112
*** გიყვარდა და.....	113
გალილეო გალილეის.....	114

სიკვდილამდე არ მოკვდე	115
გონ-ბრმათა და ყრუ-მუნჯთა	116
*** ძველ კოლხეთის წარსულიდან	117
შატილსა და ბარისახოს	118
უფლის ნებით	119
ორფეოსო – ეგრის ძევ!.....	120
თაფლი და სანთელი	121
ჰკითხეთ ბრძენკაც ჰეროდოტეს	122
*** მცირედ გიჩანს სამყარო	123
მოტაცება	124
ეჰეი! ეჰეი! ოჰო! ოჰოო!.....	125
ლტოლვა	126
მთვარის დროშა	127
*** სიბრძნის გზაზე.....	128
მწუხარების თემა-წვერი	129
იმედი	130
გაზაფხული	131
მწოლიარე ლექსები	132
ყაჩაღები	133
ყვაგილნარი	134
ხილვა: ემილ ზოლა, ემილ დიკინსონი	135
ბედისწერა	136

გიომ აპოლინერი.....	137
იმედი	138
70	139
*** გაკრთა ელვა მწევარივით	140
*** პონტოს აკენით ნარწევებს	141
ნიჭი	142
*** შორს მიმავალი ათასწლეულის....	143
*** დღისით – მზის დამწყურველო	144
ოდისეესი და ილიადა.....	145
ყორათი და ჭალადიდი.....	146
არმარდანი.....	147
ზვიგენი	148
ისევ შუა ხორგის სასაფლაო.....	149
ეპილოგი	150
ზღვები.....	151
ლარჭემი და გუდასტვირი	152
გონი	153
100-ტომეული	154
როგორც ჰორაციუსი.....	155
ვახტანგ გორგასალი,	
რიჩარდ ლომეული	156
ტრუბადურები	157
15 მაისი.....	158

საქართველოს ფერთა ცის.....	159
ნიბირუ.....	160
ხეხური ქალი.....	161
ცვალებადია საწუთრო.....	162
ზეესი	163
მუხა პარას ჭალაში	164
ხილვა – მედვა, აფსირტე, აიეტი	165
თოლიების ფოთლები	166
თარი, თური.....	167
შურის შავი ფარდები.....	168
* * * მზე რომ დატოვებს.....	169
განთიადი სოფელში.....	170
აჩხურის და ამონის.....	171
* * * უსამანო სივრცეებში ფრთების....	172
* * * გასცქერი კოლხეთს აიეტივით	173
* * * ათას ქარ-ცეცხლ გამოვლილი	174
* * * ვადიდებ და ვადმერთებ.....	175
ხეთი, ხათი და ალიბი.....	176
ბატი და გედი	177
* * * ზოგ ცოდვილს მღუდარე კუპრი..	178
ქე ადამის.....	179
სული ბეჭირის და ბიძირის	180
ამინდის უეცარი შეცვლა ზღვაზე.....	181

რიცხვები	182
* * * მზის და მთვარის თვალება	183
* * * აღარსად ჩანდნენ აღბატროსები	184
უფლის ნაწერი წერილი	185
* * * დამე ნისლებს მიაბოლებს	186
ხალხური პოეზიის კითხვისას	187
* * * უნდა მოედოს მათა	188
ბაბილონი – ძვ.წ. 529 წლის	189
* * * ისე, როგორც	190
ხილვა: სამოთხის ხე	191
* * * შორეულ დამიდან მოსული	192
ვარსკვლავების სერობა	193
* * * საქართველოს ცით	194
ვარხების გადაფრენა	195
ბაბილონის გოდოლი	196
* * * ცნობადის ხეთა ფესვები	197
* * * მეტეორების გამოქროლება	198
* * * საქართველო	199
ხ ე ე ბ ი	200
* * * არესისა და პარას ჭალაში	201
* * * წამი რაა	202
* * * კუბოებია	203
რეა-კიბელა	204

* * * ვიღებ მითებს და ლეგენდებს.....	205
რუდოლფ შტაინერი.....	206
* * * სიცოცხლე.....	207
მზის და ოქროს საწმისის.....	208
ტაბიძის და გრანელის.....	209
ვიხმობს ხმა კოსმიური.....	210
გესმის შორი ძახილი.....	211
სამყარო.....	212
მკედართა ქალაქი.....	213
* * * მოვიდნენ და მითებმა.....	214
* * * ამაქვეყნად მოსვლის დღიდან.....	215
ჩვენი გულები.....	216
* * * ვითარცა ადრე.....	217
გზა უჩინარი.....	218
* * * ვით ცეცხლწაკიდებულ.....	219
* * * მჭმუნვარე მთვარე.....	220
* * * რომ გდევს თოვლის სისპეტაკე.....	221
* * * არ ჩანს ხიდი მირაბოს!.....	222
* * * ბიბლიური კოლხეთი.....	223
თეთრი ვარდი.....	224
*** მთვარის დარბაზში ზის არხეინად.....	225
*** უღალატოს და მარად უტყუარს.....	226
*** სიმწვანით ოდნავ შებუმბულულ.....	227

*** სამშობლო იყო ჩემი ოცნება.....	228
*** ცას ტოტზე მცოცავ შეღამების.....	229
*** შევლას ითხოვდა.....	230
ვით გიღვამეშმა.....	231
*** უცებ განახვეს ღამის კარები.....	232
ჩემი ბავშვობა იქ არის.....	233
*** აბრიალებს მზის.....	234
*** ქვეყნად.....	235
*** ნაპირს მოადგა და ხელი დამიქნია.....	236
ციცინათელა.....	237
ჩემი ფაზისი.....	238
*** საუკუნემ მეოცემ.....	239
*** გადმონადენი ათასწლეულებს.....	240
თელა და იფანი.....	241
*** ზეიმობდა ბუნება.....	242
*** ცისა და მიწის დასაღიერთან.....	243
ჭყონდილი.....	244

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 81

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 84

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ზურაბ ლიპარტია

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუმბაძე

კორექტორი

– ნანა გეჭაძე

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ნანა და დათო ყანდაშვილები

გამომცემელი – ზურაბ დოღბაია

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. ჯორჯიძის ქუჩის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com